

СВАБОДА

Забаронена 24 лістапада 1997 г.

Нават «Форд» спыніўся

Канвеер завода беларуска-амерыканскага СП «Форд-Юніон», што пад Мінскам, прастойвае ўжо амаль месяц.

Як паведаміў прадстаўнік СП па сувязях з грамадскасцю Дзмітрый Мокшын, спыненне працы асноўных вытворчых магутнасцяў завода напрамую звязана з фінансавым крызісам у Расіі. Цяжкасці, у прыватнасці, узніклі ва ўзаемаадносінах СП з расійскімі дылерамі, якія, не маючы магчымасці для набывання валюты, не ў стане разлічвацца за аўтамабілі. З-за прастоя вытворчасці частка рабочых завода «Форд-Юніон» была накіраваная ў бліжэйшы калгас, дзе на працягу двух тыдняў аказвала дапамогу ва ўборцы бульбы. Зараз рабочыя аказваюць дапамогу ва ўборцы ўраджаю ў садзе па вырошчванні лекавых траў і раслін. Па словах Д. Мокшына, кіраўніцтва завода пайшло на гэты крок, каб «людзі былі занятыя і атрымлівалі 100-працэнтную зарплату». Астатнюю частку работнікаў кіраўніцтва спрабуе неяк заняць непасрэдна на самім заводзе: у працоўны час яны ўдасканальваюць свае веды па розных напрамках і вывучаюць англійскую мову.

Дзмітрый Мокшын падкрэсліў, што ніякіх звальненняў у сувязі з крызісам у Расіі на прадпрыемстве не было і не будзе, а кампанія «Форд» згортваць у Беларусі сваю зборачную вытворчасць пакуль не збіраецца.

БелаПАН

Дом для спартсменаў

У Мінску 5 кастрычніка адбудзецца цырымонія закладкі першага дома жылога комплексу «Алімпійскі», прызначанага для спартсменаў, трэнераў і работнікаў спартыўных арганізацый краіны.

Комплекс будзе складацца з чатырох 9-павярховых дамоў, якія будуць пабудаваныя ў канцы праспекта Машэрава, побач з Акадэміяй фізічнай культуры і спорту. На працягу двух гадоў плануецца пабудаваць 276 кватэр палепшанай планіроўкі. У цырымоніі закладкі першага дома будзе ўдзельнічаць прэзідэнт Аляксандр Лукашэнка.

БелаПАН

Дэмакраты збіраюць Кангрэс

Беларуская апазіцыя рыхтуе правядзенне Кангрэса дэмакратычных сілаў.

У Кангрэсе возьмуць удзел дэлегаты ад палітычных партыяў, грамадскіх арганізацый, прафсаюзаў, а таксама пісьменнікі, мастакі, навукоўцы. Аргкамітэт па правядзенні Кангрэса ўзначальвае Генадзь Карпенка. Канкрэтная дата мерапрыемства пакуль не вызначаная. Па словах Г. Карпенкі, хутчэй за ўсё Кангрэс пройдзе ўзімку.

Вадзім КАЗНАЧЭЎ

Месяц за кратамі

Роўна месяц знаходзіцца ў следчым ізалятары Віцебска актывіст БНФ Уладзімір Плешчанка.

Плешчанку падазраюць у дэмантажы бюста Суворавы ў цэнтры Віцебска ў ноч з 1 на 2 верасня. Нагадаем, што адказнасць за гэтую акцыю ўзяў тады легендарны Мірон. Але следчыя ўпэўненыя, што помнік зняў менавіта Плешчанка, але ніякіх доказаў яго віны ў следства няма.

А тым часам няўлоўны Мірон нагадаў пра сябе ў Мінску. У ноч з аўторка на сераду, на 80-метровым коміне ЦЭЦ-3, што ў Чыжоўцы, быў вывешаны вялізны бел-чырвона-белы сцяг з прымацаванай трыдыцыйнай запіскай. На гэты раз невядомы падпольшчык з Віцебшчыны пратэставаў супраць візіту ў Беларусь расійскага прэм'ера Яўгена Прымакова.

Альгерд НЕВЯРОЎСКІ

Дапаможам Сахаліну!

Беларускі ўрад збіраецца аказаць дапамогу пацярпелым ад пажараў на Сахаліне. Пра гэта нам паведамілі ў дэпартаменце па гуманітарнай дапамозе.

Як сказаў дырэктар дэпартаменту Віктар Кучынскі, плануецца ў першую чаргу накіраваць харчаванне і адзенне. В. Кучынскі распавёў, што дэпартамент працягвае прымаць «гуманітарку» для жыхароў Беларусі з заходніх краінаў, а найбольш — з Германіі. В. Кучынскі лічыць, што «гуманітарнай дапамогі, як і грошай, заўсёды не хапае».

Алесь ДАШЧЫНСКІ

РАСІЙСКІ прэм'ер-міністр Яўген Прымакоў, які ў сераду наведаў Мінск, назваў свой візіт вельмі плённым. Ён сказаў, што перамовы з прэзідэнтам Лукашэнкам «былі максімальна дзелавыя і прагматычныя». У сваю чаргу прэзідэнт Беларусі заявіў: «Гэтая сустрэча каштавала многіх папярэдніх сустрэчаў». «Няхай тыя, хто гаворыць, што сёння няма Саюза, не разлічваюць і не супакойваюць сябе ілюзіямі. Ён ёсць і, магчыма, будзе яшчэ мацнейшым», — сказаў Лукашэнка.

Вінаватая Расія?

«Ці паўплываў крызіс у Расіі на Ваша матэрыяльнае становішча?» Менавіта такое пытанне задавалі жыхарам Мінска 25—29 верасня супрацоўнікі сацыялагічнай службы «Зеркало».

Больш за палову (53 працэнты) з 600 апытаных дарослых жыхароў Мінска адзначылі, што іх матэрыяльнае становішча «стала горшым». Паляпшэнне адзначылі толькі 3 працэнты рэспандэнтаў. 19 працэнтаў адказалі, што наступствы крызісу іх пакуль не закранулі, але яны думаюць, што «ў хуткім часе стане горш». Для 11 пра-

цэнтаў мінчан «нічога не змянілася».

Адказваючы на пытанне «З чым вы ў большай меры звязваеце перабоі ў забеспячэнні мінчан прадуктамі харчавання?», 12 працэнтаў рэспандэнтаў указалі на крызіс у Расіі. Такая ж колькасць рэспандэнтаў звязвае ўзнікшыя прадуктовыя праблемы з дзяржаўнымі пастаўкамі

прадуктаў у Расію. Кожны чацвёрты апытаны (26 працэнтаў) папракнуў чыноўнікаў у няздольнасці выконваць даручаную справу. 9 працэнтаў лічаць, што прычына перабояў з прадуктамі харчавання — іх вываз з Мінска «чаўнакамі», а 5 працэнтаў бачаць прычыну ў неўраджайнасці гэтага года. Больш як адна трэцяя апытаных (35 працэнтаў) лічаць, што перабоі з прадуктамі выкліканыя дзеяннем усіх пералічаных прычын.

БелаПАН

Помнікі на любы густ

Міністэрства культуры запланавала ўстанавіць у Беларусі больш за 200 помнікаў, шмільдаў і мемарыялаў. Аднак на гэтую справу не хапае фінансаў.

У Мінску, магчыма, хутка з'явіцца помнік Францыску Скарыну. На паскарэнне працы прэзідэнт выдзеліў са свайго фонду 13 мільярдаў рублёў. Складаней з помнікам Адаму Міцкевічу, на які міністэрства збіраецца папрасіць у прэзідэнта 4 мільярды рублёў. А вось на помнік палкаводцу Жукаву грошы будуць шукаць у міністэрстве абароны або ў мінскага мэра Ярмошына.

Прасцей з падарункамі. Маскоўскі мэр Лужкоў падараваў прэзідэнту Лукашэнку помнік Пушкіну, які гарадскія ўлады паставяць у пачатку чэрвеня будучага года ў раёне вуліцы Камуністycznej.

Такі ж вінегрэт з помнікаў будзе характэрны для ўсёй тэрыторыі краіны. У Іванаўскім раёне, напрыклад, хочучь займець бюст камуніста Пятра Машэрава, а ў Полацку —

помнік Святой Еўфрасінні Полацкай. У Калінкавічах ушануююць «афганцаў», а ў Віцебску — герояў Грунвальдскай бітвы. У Гомелі збіраюцца насыпаць свой Курган Славы і паставіць сваю «Родину-мать». У Століне з'явіцца памятны знак дабрачынніцы Марыі Радзівіл, мастаку Казіміру Малевічу — у Віцебску і Дзянісу Фанвізіну — у Верхнядзвінску.

Найбольшую колькасць помнікаў збіраюцца ўзвесці ў Магілёўскай вобласці. Наконт Шклова — нічога невядома.

Мікола ВАЙТОВІЧ

Бізнес пад крылом

Наш асобы шлях у рынак.

ваць свой клопат аб усіх без выключэння сферах жыцця. І, натуральна, падмаць прадпрымальніцтва пад сябе, зрабіць яго цалкам падпарадкаваным. Праўда, пасля гэтага яно ўжо не будзе «свабодным прадпрымальніцтвам» — але такое рэжыму і не патрэбнае.

Бізнесмены, з якімі давялося паразмаўляць, ставяцца да стварэння Канфедэрацыі вельмі скептычна і не маюць ілюзіяў наконт таго, што пасля гэтай падзеі антырынкавы, антыпрадпрымальніцкі курс улады зменіцца ў лепшы бок.

Зміцер ЛІХТАРОВІЧ

Суседзі

Прэзідэнт Украіны Леанід Кучма выказаўся за неадкладную ратыфікацыю беларускім парламентам Дагавора аб дзяржаўнай мяжы паміж двюма краінамі. Гэта адпавядае ўзаемным інтарэсам, адзначыў украінскі прэзідэнт на сустрэчы з прэм'ер-міністрам Беларусі Сяргеем Лінгам, які знаходзіўся ў Кіеве з візітам.

Дапамога

Міжнародная Федэрацыя Чырвонага Крыжа заклікала сусветную грамадскасць аказаць гуманітарную дапамогу бедным людзям у Расіі, Украіне, Малдове і Беларусі.

Інтэграцыя

Аляксандр Лукашэнка і Яўген Прымакоў дамовіліся правесці ў Маскве 16 кастрычніка паседжанне Выканнаўчага камітэта Саюза Беларусі і Расіі.

Візіты

У другой палове кастрычніка Беларусь з візітам наведае намеснік генеральнага сакратара ААН Серджыю дэ Мэла, які курыруе чарнобыльскія пытанні.

Салідарнасць

Алена Бонэр, удава вучонага Андрэя Сахаравы, выказала падтрымку беларускім палітзняволеным — дэпутатам Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь Уладзіміру Кудзінаву, Андрэю Клімаву і народафронтаўцу Аляксандру Шыдлоўскаму.

Чыноўніка затрымалі за 5 тысяч долараў хабару

Пра гэты выпадак мы ўжо паведамлялі, але цяпер з'явіліся новыя падрабязнасці.

Як стала вядома, чыноўнік з апарата Савета міністраў Мікалай Аляксееў быў затрыманы супрацоўнікамі КДБ Беларусі пры атрыманні хабару ў памеры 5 тысяч долараў. М. Аляксееў працаваў ва ўпраўленні прамысловасці Савета міністраў і курыраваў працу нафтаперапрацоўчага комплексу.

Праваахоўныя органы даўно зацікавіліся крыніцамі даходаў Мікалая Аляксеева. Адной з прычынаў гэтай цікаўнасці было тое, што М. Аляксееў набыў новую іншамарку, хоць зарплату меў адносна невысокую.

Пакуль невядома, хто і за якія паслугі прапаноўваў чыноўніку пяць тысяч долараў.

БелаПАН

Іншамарку можна прадаць

Для гаспадароў замежных аўтамабіляў ёсць прыемная навіна.

Пастановай Савета міністраў часова дазволены продаж аўтамабіляў, на якія накладзена забарона мытні на адчужэнне на працягу двух гадоў. Як вядома, дагэтуль быў такі парадак, што на аўтамабілі, увезеныя ў Беларусь і растаможаныя па льготным тарыфе (0,3 ЭКЮ за кубічны сантыметр аб'ёму рухавіка), накладалася забарона на адчужэнне. Іншымі словамі, на працягу двух гадоў уладальнік увезенага аўтамабіля не меў права яго прадаваць, дарыць, закладваць, перадаваць па даверанасці (акрамя блізкіх родных). Калі ж гаспадар жадаў прадаць аўтамабіль, яму неабходна было заплаціць дзяржаве вялікую мытную пошліну, якая часам перавышала кошт самой машыны.

Як паведамлілі ў Дзяржаўным мытным камітэце Беларусі, новая пастанова Саўміна ўжо ўступіла ў сілу, яна распаўсюджваецца як на аўтамабілі, увезеныя раней, так і на тыя, што падлягаюць рэгістрацыі.

БелаПАН

Здарэнні Скралі прэзідэнцкі падарунак

Моцна не пашанцавала камбайнеру з Віцебшчыны Вячаславу Шароуху.

У яго скралі новыя «Жыгулі», падараныя Аляксандрам Лукашэнкам падчас нядаўніх «Дажынак», як аднаму з пераможцаў сёлетняга жніва.

Як паведаміла газета «Звязда», прэзідэнцкі падарунак у камбайнера скралі ў Мінску. Цяпер яму застаецца толькі з роспаччу глядзець на памятны фотаздымак, дзе ён сфатаграфаваны на фоне той самай «дзевяткі», якую ўжо наўрад ці ўдасца знайсці.

Язэп СІНІЦКІ

Ну і людзі!

Супрацоўнікі міліцыі горада Орша былі вельмі здзіўленыя, калі раз'ятраны натоўп прывёў у аддзяленне 30-гадовую жанчыну ў адных трусах.

Высветлілася, што людзі зашпелі яе за крадзяжом бульбы на адным з дачных участкаў. Дачнікі моцна збілі жанчыну, распанулі і здалі ў міліцыю.

ІМА-прэс

Карпенка хоча сустрэцца з Лукашэнкам

Гэта не прыватная ініцыятыва вядомага апазіцыйнага палітыка. Такое даручэнне сп.Карпенка атрымаў ад Нацыянальнага выканаўчага камітэта (цэнявога ўрада), які дзейнічае пры Вярхоўным Савеце 13-га склікання.

Генадзь Карпенка, які з'яўляецца кіраўніком гэтага камітэта, мае намер прапанаваць Лукашэнку сустрэцца з апазіцыяй, каб разам абмеркаваць шляхі выхаду з эканамічнага крызісу. Як нам паведаміў Генадзь Карпенка, афіцыйны спіс прапаноў будзе неўзабаве падрыхтаваны і на працягу кастрычніка перададзены ў прэзідэнцкую адміністрацыю. У якасці мераў па выхадзе з крызісу апазіцыя прапануе прэзідэнту засяродзіць увагу не толькі на супрацоўніцтве з Расіяй, але і з іншымі суседзямі Беларусі, спыніць палітыку фінансавай падтрымкі стратных прадпрыемстваў і г.д. Ці прыслухаецца прэзідэнт да гэтых прапаноў?

Альгерд НЕВЯРОЎСКІ

Куды масла прапала?

Апошнімі днямі ў мінскіх крамах стала праблематычна купіць самае звычайнае сметанковае масла. У чым прычына дэфіцыту?

У міністэрстве гандлю нам патлумачылі, што сметанковага масла завозіцца ў крамы столькі ж, колькі і раней — зніжэння паставак не было. Іншая справа, што людзі сталі набываць больш беларускага масла, бо яно цяпер каштуе куды танней у параўнанні з імпартным маргарынам і алеем.

У міністэрстве гандлю добра ведаюць, як змагацца з дэфіцытам: «Трэба проста навесці парадак на рынках, і дэфіцыту масла не будзе». Але ці не стане потым праблемай набыць маргарын і алей? Бо наўрад ці хто захоча гандляваць гэтымі прадуктамі па «ўпарадкаваных» цэнах.

Міхась КАРПОВІЧ

Гомелю дапамогуць немцы

Старшыня нямецкай дабрачыннай арганізацыі «Дапамога Гомелю» Дзітэр Кнаўтц, які прыехаў з чарговым візітам у Гомель, паведаміў аб падрыхтоўцы гуманітарнага канвою з медыкаментамі на суму 1,5 мільёна нямецкіх марак, які будзе дастаўлены ў горад у лістападзе.

Гэтая дабрачынная нямецкая арганізацыя ўжо больш за пяць гадоў супрацоўнічае з медыцынскімі ўстановамі Гомеля. Аказаная ёю дапамога ацэньваецца амаль у 10 мільёнаў нямецкіх марак, прычым у асобныя гады яна забяспечвала трэцюю частку патрэб гарадскіх бальніц у леках. Гэтым разам Дзітэр Кнаўтц адрасуе дапамогу былым вязням канцлагераў і гета — іх у Гомелі 2.300 чалавек. Цяперашні прыезд прадыхтаваны неабходнасцю абмеркаваць з мясцовымі ўладамі механізм размеркавання дапамогі.

БелаПАН

Цэнтр для былых «зэкаў»

Неўзабаве ў Гомелі адкрыецца Цэнтр сацыяльнай рэабілітацыі людзей, якія вярнуліся з месцаў пазбаўлення волі.

Справа гэтая вельмі актуальная. Не сакрэт, што значная колькасць злачынцаў пайшлі на крымінал, бо не бачылі іншага спосабу выжыць у цяперашняй эканамічнай сітуацыі.

На рэканструкцыю будынка, у якім размесціцца цэнтр, з абласнога бюджэту выдзелены 1,5 мільярда рублёў. Праўда, гэтага мала. Не хапае грошай на абсталяванне і ўнутраную адзелку памяшкання. Аднак, не зважаючы на гэта, цэнтр распачаў работу і ўжо аказаў дапамогу 85 былым зняволеным. Адных размясцілі і прапісалі ў інтэрнатах, другіх паклалі падлячціца ў бальніцы, іншым дапамаглі атрымаць новыя дакументы. Асноўны жа напрамак дзейнасці цэнтра — працаўладкаванне былых зняволеных. Па словах начальніка Васіля Літвінава, працаваць яны будуць на прадпрыемствах горада, якія маюць свае інтэрнаты. Літвінаў упэўнены, што гэтыя захады дазвolyць знізіць на Гомельшчыне працэнт рэцэдываў сярод былых зняволеных.

Н.Ш.

Сярэдняе ўжыванне агародніны на душу насельніцтва Беларусі на 45—65 працэнтаў ніжэйшае за медыцынскія нормы. Па звестках з урада Беларусі, асноўнай прычынай такога становішча з'яўляецца скарачэнне пасеваў агародніны ў калгасах і саўгасах; за апошнія 10 гадоў яны скараціліся ў два разы. Апошнім часам Беларусь закупляе за валюту нават капусту, моркву, цыбулю.

Сход рыхтуе інтэрвенцыю знізу

У мясцовую ўладу хочучь пусціць замежнікаў

У прэзідэнцкім парламенце абмяркоўваецца праект закона, па якім будуць выбіраць дэпутатаў у мясцовыя Саветы. Мяркуючы па гэтым дакуменце, мясцовая ўлада ў Беларусі па-ранейшаму будзе залежаць ад прэзідэнцкай вертыкалі. Але самае дзіўнае, што стаць дэпутатамі мясцовых Саветаў змогуць грамадзяне іншай краіны.

Згодна з праектам, які зараз абмяркоўваюць у Нацсходзе, права ўдзельнічаць у мясцовых выбарах у нашай краіне атрымаюць грамадзяне Расійскай Федэрацыі, якія пастаянна пражываюць у Беларусі. А гэта, як правіла, дастаткова ўплывовыя людзі: дыпламаты, бізнесмены, вайскоўцы.

Парадак фінансавання выба-

раў плануецца такі, што можна будзе выкарыстоўваць не толькі асабістыя сродкі, але і грошы прадпрыемстваў і ўстановаў. Вядома, што ў нашай краіне 90% усіх грошай кантралюе дзяржава. Такім чынам, дзяржаўная ўстанова пры жаданні пераможа любога канкурэнта-адзіночку.

Падводныя камяні, што закладзеныя ў праект закона «Аб выбарах дэпутатаў мясцовых Саветаў», накіраваныя і супраць палітычных партыяў. Улада вырасыла да мінімуму абмежаваць іхнія магчымасці для маневру. Напрыклад, на папярэдніх выбарах партыі часта вылучалі адразу па некалькі кандыдатаў на адно месца, а потым здымалі перспектыўных на карысць саюзнікаў. Гэтай так-

тыцы вырашана пакласці канец. Тых, хто будзе здымаць кандыдатаў, чакаюць грашовыя «санкцыі» — ім прыйдзецца кампенсаваць выдаткі, якія дзяржава патраціла на перадавыбарчую агітацыю.

У астатнім новы закон будзе вельмі падобны на той, што дзейнічае сёння. Каб выбары адбыліся, у іх павінны будуць прыняць удзел 50% выбаршчыкаў. А каб перамагчы, трэба будзе атрымаць падтрымку паловы з тых, што прагаласавалі. Менавіта з-за гэтых вельмі жорсткіх патрабаванняў зараз трэцяя частка мясцовых Саветаў не сфарміраваная. Цэнтральную ўладу, відаць, такое становішча не турбуе.

Алег ГРУЗДЗІЛОВІЧ

Ад Уладзівастока да Слоніма за 159 дзён

На 159-ты дзень дасягнуў Слоніма расіянін Генадзь Міхайлаў, які выехаў з Уладзівастока на ровары ў канцы красавіка.

Са Слоніма ён накіраваўся ў Прыбалтыку, каб даехаць да Санкт-Пецярбурга, дзе нарадзіўся. Сваё падарожжа расіянін збіраецца закончыць у Маскве, каб адтуль выехаць цягніком дахаты.

Падарожніку 60 гадоў. Па прафесіі ён журналіст і таму па

дарозе наведвае рэдакцыі некалькіх газет. 52-ой па ліку стала «Газета Слонімска». Аб сваім падарожжы Г.Міхайлаў збіраецца напісаць кнігу. Едзе ён на мінскім ровары «Аист». Спыняецца па дарозе, як кажуць, у добрых людзей. Сёлетні маршрут пралягаў

праз Сярэднюю Азію і Каўказ. Першы свой веларабег ён зрабіў тры гады таму ў межах свайго Прыморскага краю, за 21 дзень праехаўшы 2.435 кіламетраў. У 1996 годзе ён пераадолеў за 121 дзень 12 тысяч кіламетраў ад Уладзівастока да Брэста. Наступным разам падарожнік збіраецца праехаць па Кітаі. Дазвол кітайскіх уладаў ужо ёсць, патрэбны толькі гід, бо кітайскай мовай уладзівастоцкі журналіст не валодае.

Сяргей МАКСІМОВІЧ

Фотацэнзура ў Крычаве

У загадчыка райаддзела культуры свой погляд на мастацтва

Да нас вяртаюцца часы, калі чыноўнікі лепш за ўсіх ведаюць, што можна паказаць людзям, а што нельга.

У райцэнтры Крычаў Магілёўскай вобласці загадчыку мясцовага аддзела культуры не спадабаліся некалькі здымкаў з выставы «Позірк» фотамастака Уладзіміра Марачкоўскага. Гэтая выстава прымяркоўвалася да Дня горада. Яна была дазволена і ўзгодненая з раённымі цэнтрам культуры, у чыіх сценах і размяшчалася. Аднак пільны аматар мастацтва вырашыў адрэагавана, што ж пакажуць людзям у падведмасным

памяшканні. Чыноўнік запатрабаваў зняць фотаздымак «Супрацьстаянне». На ім помнік Леніну суседнічае з праваслаўным храмам. Хоць гэта рэальны крычаўскі відарыс, але «распальвае сацыяльную варожасць». Падарэзаны ў пільнага аматара мастацтва выклікаў фотакалаж «Чырвоны трохкутнік». На ім увагуле ніякіх палітычных рысаў. Але загадчык аддзела ўбачыў і ў гэтым нейкую крытыку савецкай мінуў-

шчыны. Не пацярпеў чыноўнік і калажу «Акт». Маўляў, паколькі ў калажы выкарыстоўваецца выява жаночай грудзі, гэта парнаграфія.

Уладзімір Марачкоўскі — удзельнік шматлікіх айчынных і міжнародных выставаў, лаўрэат прэстыжных конкурсаў. Але ён быў вымушаны зняць свае фотаздымкі і дэманціраваць выставу. Бо як выказаўся выканкамаўскі начальнік: «Калі не ты, то іх сарву я». Гэта ў нас рабіць умеюць.

Сымон ГЛАЗШТЭЙН

Мінская рэклама.

«Мы стварылі Саюз вызвалення Беларусі»

Арткул Аляксандра Старыкевіча «Хто вы, доктар Рагуля?», змешчаны ў газеце НАВІНЫ 21 жніўня 1998 г., падштурхнуў мяне напісаць свае ўспаміны з маіх юнацкіх гадоў.

Упершыню жыццёвы лёс звёў мяне з Барысом Рагулем у 1942 годзе ў Наваградскай настаўніцкай семінарыі. Я быў вучнем першага курса, а ён — настаўнікам. Гэта быў таленавіты арганізатар, шчыры беларус, сапраўдны патрыёт Беларусі, палымяны прамоўца, слаўны вайсковец, мой кумір, адзін з тых маладых беларусаў, якія ў маю юнацкую душу да канца майго жыцця залажылі беларускі патрыятызм. Ён на 7 гадоў старэйшы за мяне (Рагуля нарадзіўся 1 студзеня 1920 года, я — 1 студзеня 1927 года). У семінарыі ён быў актыўным арганізатарам розных гурткоў, спартыўных мерапрыемстваў, вечарынаў. Я вельмі добра памятаў некаторыя жыццёвыя дробязі, якія ён, вядома, не можа памятаць. На адной з вечарынаў Рагуля кіраваў танцамі (ён і сам быў выдатным танцорам). Ён заўважыў у куткоў мяне, сарамлівага вясковага хлапчука, падыходзіць да мяне, бярэ за руку, падводзіць да дзяўчыны і пускае нас у вір танцаў. Я атрымаў першую магчымасць патанцаваць з дзяўчынай, якую сардэчна кахаў (першае маё каханне), за што я быў яму вельмі ўдзячны.

Барыс Рагуля персанальна прымаў мяне ў сябры Саюза

беларускай моладзі (СБМ), чым я вельмі ганарыўся.

Падчас летніх выкаццяў 1943 года Рагуля арганізаваў студэнтаў-добраахвотнікаў летні лагер і быў ягоным кіраўніком. Мы пашылі з белага дамакананага палатна аднолькавую для ўсіх прыгожую форму: на левым рукаве бел-чырвона-белая павязка, на галаўным уборы «Пагоня», гальштук з беларускага дамакананага пояса, чаравікі на драўлянай падэшве, якія рабілі шмат грукату на наваградскім бруку. Кожная раніца пачыналася ў лагэры з пад'ёму флаштока бел-чырвона-белага сцяга, спявання гімна «Мы выйдзем шчыльнымі радамі». Потым снедалі (харч прывозілі для агульнай кухні бацькі з вёсак) і маршам з патрыятычнымі беларускімі песнямі ішлі ў лес на нарыхтоўку дроваў для настаўніцкай семінарыі.

Пазней Барыс Рагуля арганізаваў у Наваградку Беларускую Краёвую Абарону (БКА). Гэта быў кавалерыйскі швадрон (эскадрон). Касцяком швадрона сталі хлопцы-добраахвотнікі з III курса Наваградскай настаўніцкай семінарыі. Афіцэрамі былі выключна беларусы. Негалоснай мэтай БКА была абарона Беларусі, беларускага насельніцтва як ад немцаў, так і ад камуністаў, партызанаў, стварэнне беларускай незалежнай дзяржавы. Насельніцтва Наваградчыны з павагай называла вайскоўцаў швадрона «рагуляўцамі».

Я прысутнічаў у Наваградку на пахаванні загінуўшых чатырох хлопцаў у сутычцы з партызанамі 24 сакавіка 1944 года ў Забалоцці. Памятаю прозвішча аднаго з іх — Мамчыц. Вонкава швадрон выглядаў вельмі прыстойна, прыгожа, і я марыў стаць у ягоны шэрагі. Але я быў занадта малады. Атрымаўшы пасведчанне аб заканчэнні II курса семінарыі, вясною 1944 года я добраахвотна паступіў у Першую беларускую афіцэрскую школу ў Мінску. Тут рыхтавалі афіцэраў для БКА. Мне вельмі падабалася вайсковая навука.

Неўзабаве прыйшлося ўсёй школе пешшу адступаць перад надыходам савецкіх войскаў. Каля Вільні некалькі наваградскіх хлопцаў, у тым ліку і я, далучыліся да швадрона Барыса Рагулі і з ім дабраліся да Наваградка. У Наваградку на замкавай гары Рагуля, сабраўшы нас усіх, сказаў: «Я забраў вас з Наваградку, я і прывёў у Наваградск. А цяпер хто хоча са мною — пойдзем на Захад, а хто хоча — заставайцеся ў Наваградку, разыходзіцеся па дамах. Невядома, што нас чакае, калі пойдзем на Захад. Але вядома, што будзе, калі застанемся тут». Я застаўся тут. Не ўяўляў сабе жыцця без Беларусі.

Аднак на Беларусі мне нядоўга давялося жыць. Спрадзіліся словы Рагулі. У ноч з 13 на 14 снежня 1944 года мяне арыштавалі ў інтэрнаце Наваградскай педагагічнай вучэльні,

дзе я вучыўся на III курсе. Пасадзілі мяне ў Наваградскую турму, дзе і Рагуля сядзеў яшчэ пры «першых саветах». У адной камеры са мною сядзеў дырэктар Наваградскай настаўніцкай семінарыі Пятро Скрабец. Пасля месяца турэмнага зняволення без суда і дэпартацыі 42 сутак везлі ў «цялятніках» без нараў да Варкуты Комі АССР. Асудзілі завочна «асобым савецкім» на 3 гады лагернага зняволення.

Пасля звальнення вярнуўся ў Наваградск. Паступіў у 10 клас вячэрняй школы рабочай моладзі. Тут мы, 5 юнакоў (Казак Гена, Кожыч Міхась, Дзямчанчук Пятро, Усюкевіч Саша і я) стварылі аргкамітэт і арганізавалі падпольную беларускую патрыятычную арганізацыю Саюз вызвалення Беларусі (СВБ). Ноччу 30 траўня 1947 года, пасля першага экзамена на атэстат сталасці, мы былі арыштаваныя. 30 жніўня 1947 года ваенным трыбуналам войскаў МВД Баранавіцкай вобласці мы былі асуджаныя на розныя тэрміны зняволення. Мне далі 10 гадоў пазбаўлення волі, плюс 5 гадоў высылкі.

Кастусь
РАМАНОВІЧ

На здымку — аўтар ліста.
Яму 71 год, цяпер жыве ў Пінску.

КАДРЫ

Граждане не зря волнуются

Дела в экономике тому причина

В последнее время обыватель ощущает много тревожных сигналов. Заходит в магазин и видит, что мука стоит не двадцать, а 45 тысяч рублей. Идет по улице и встречает не одного, а трех пьяниц. Приходит домой и отдает жене зарплату весом не в шестьдесят, а тридцать долларов. Включает телевизор и видит не солидного, а растерянного начальника, «тыкающего» на своих подчиненных за растущие цены и падающий рубль. Обыватель нутром чувствует опасность. И он не зря волнуется. Дела в экономике тому причина.

Экономика — живая материя. Она в очередной раз «выбрыкивается», показывает свой норов. Сегодня экономика получила мощнейшие удары по своему хронически больному организму. Во-первых, она сама слаба. К ее телу присосались тысячи неэффективных заводов и колхозов, питающихся ее ресурсами и не обогащающих ни своих рабочих, ни государственный бюджет. Здоровье экономического организма ухудшается с каждым днем. Скоро у предприятий не останется средств, чтобы обновлять и ремонтировать оборудование. Не на чем будет перерабатывать ресурсы.

Во-вторых, у нашей экономики начали ампутировать конечности. Из-за российского финансового кризиса она вынуждена сокращать экспорт. Дело в том, что белорусская экономика, не имеющая природных богатств, вынуждена их закупать в России и туда же отправлять продукцию обрабатывающих отраслей. Недавно были слышны победные реляции по поводу роста белорусского экспорта в Россию. На какое-то время наши предприятия нашли рынки сбыта, стабилизировали производство, выплатили зарплату рабочим и налоги в бюджет. Но Россия оказалась слишком

нестабильной страной. Кто бы мог подумать, что рискованные банковские операции по купле-продаже ГКО обернутся крахом банковской системы и падением российского рубля. Остановились финансовые платежи, упал рубль. Как теперь продавать нашу продукцию России? За обесцененные рубли себе в убыток? На такой шаг не пойдет даже самый заботливый интегратор и славнофил. Как говорится, дружба дружбой, а денежки — врозь. В итоге белорусские предприятия теряют значительный рынок сбыта, вынуждены сокращать производство. Опять рабочих ждут нищенская зарплата и ничегонеделание.

В-третьих, ненадежная кредитная денежная система Беларуси, не имеющая иммунитета, заболела вирусом финансового СПИДа от своей соседки. Рухнувший российский рубль потянул за собой рубль белорусский. Россия для нас — главный партнер, поэтому ее финансовый кризис сказался на нас так ощутимо. Этого могло бы не произойти, если бы мы имели реформированную экономику и сильный денежный иммунитет, т.е. привязку белорусского рубля к твердой валюте. Что для нашего экономического организма значит девальвация рубля, которая уже происходит? Рост цен, снижение спроса, сокращение производства, материальные невзгоды граждан.

Внутренние и внешние условия существования белорусского экономического организма настолько неблагоприятны, что речь идет не просто об ампутации конечности, болезни крови и размножении множества паразитов, а о жизни самого больного. Не зря волнуется сегодня наш измученный обыватель, слыша замедленный пульс экономики и затягивающий потуже пояс на своих штанах.

Людмила ГРЯЗНОВА

Радкі з лістоў

ХОТИМ ЧЕРЕЗ ВАШУ ГАЗЕТУ поблагодарить Европейский союз молодежи из немецкого города Дрездена и белорусский фонд «Детям Чернобыля». Второй год подряд они организуют отдых детей из города Пинска. Этим летом наши дети провели незабываемые дни (целый месяц) в горах Шеллерхау у господина Райнера Шварца. Детям было уделено очень много внимания и заботы. Благодаря экологически чистым продуктам, сокам, фруктам ребята оздоровились и окрепли. Детям очень понравилось прибывание в Германии, и они мечтают еще раз побывать, отдохнуть и встретиться с добрыми, отзывчивыми друзьями Даниелем и Конрадом Кестлером, Торстенсом Уиндлером и семьей Райнера Шварца.

Родители: Буткевич, Горшкалева, Демчук, Дубровские, Жогальские, Журбило, Колокольцевы, Корсак, Купченко, Михальчук, Хлус, Мозолевики, Юш

КОШТЫ РЭКЛАМНАЙ ПЛОШЧЫ ў ГАЗЕЦЕ НАВІНЫ

на першай паласе — 94 000 руб./см²
на асобнай паласе — 70 000 руб./см²
у рэкламным блоку — 47 000 руб./см²
у тэлевізійнай праграме — 70 000 руб./см²
на апошняй паласе — 70 000 руб./см²

Тэл. 210-02-54

Работать приходится «за спасибо»

Здравствуйте, уважаемая редакция! Я ваш давний и постоянный читатель. А написать захотелось просто о жизни. Вот получил недавно зарплату — аж целых 70 долларов. Теперь с женой и маленьким ребенком думаем, как прожить месяц, чтобы не умереть с голоду и не остаться босыми. Жена трудоустроиться не может. А ведь есть люди с зарплатой в 15—20 долларов. Практически каждая третья семья из моих многочисленных друзей живет в нищете. И ничего! Жаль, что наш «памяркоўны» беларус так воспитан: его унижают, заставляют работать «за спасибо», его, как послушное стадо, погонят в нужный момент куда надо — а народ молчит. Разум за многие годы рабского существования атрофировался и к тому же приглушен пьянством и каждодневными посулами о сладкой жизни. Работаем ради того, чтобы за свой труд получать гроши да сладкие обещания.

Хочу коснуться нашего до бесконечности серого БТ — белорусского телевидения. Вот уж настоящая фабрика лжи. Слушаешь по телевизору о том, как чудесно жить в Беларуси, выходишь на улицу и как будто в другую страну попал.

Недавн смотрел передачу о проблемах безработицы: на эк-

ране, вяло шевеля губами, о чем-то мямлили три человека, и я гадал кто-же из них уснет первым? Потом пошли сообщения о битвах за небывалый урожай и разного рода «старшины» задорно, но с тоской в глазах, рассказывали о том, как незабвенный президент помогает им в жатве. А вечером всем нам знакомый «телебк» А.Зимовский вновь вел «Бой с тенью», отгоняя от нашего кормчего различного рода врагов и диверсантов.

Нетрудно понять, почему нас презирают почти во всем мире — за ложь в отношении своего народа. Приехавший ко мне родственник из Москвы посмотрел наше БТ и говорит: уж на что мы в России доведены до скотского состояния, но вы, белорусы, и вовсе безмолвное стадо.

Официальные газеты пестрят фотографиями с полей, где счастливые (неизвестно, правда, от чего) труженики села вкалывают за миллион зайцев и, судя по репортажам, рады этому бесконечно. И ни слова о том, что эти люди еле сводят концы с концами, что комбайнеры, отпахав смену, доходят домой при помощи стакана.

Деревенские старики, которые помнят времена Западной Беларуси, говорят, что тогда

всем хватало еды, хватало работы, люди по-настоящему жили весело, только ленивый не жил зажиточно. Но вот пришли «освободители» с Востока. Прихожу слова своей бабушки: «Пришли коммунисты, все почти босые, многие в кальсонах, голодные. Всю скотину забрали в колхозы, которые спешно создавали. Но еще больше съели. Разграбили церкви и костелы». Это слова человека, который сам все видел. После этого «освобождения» пришли голод, нищета и пьянство в наши деревни. И подобные люди правят нами до сих пор. Правда, теперь они хорошо одеты и сыты, но грабят они не разучились.

Теперь Беларусь «благодаря» своей непуτεύой политике никому и не нужна, хоть и находится в центре Европы. Припоминаю один дикий случай на границе в Бресте. Чешские правоохранители, возвращаясь из Беларуси, везли с собой несколько независимых белорусских газет. Так вот на границе все эти газеты конфисковали — на том основании, что в них, якобы, содержится клевет на политику президента. Вот такой дикий случай. Поэтому не удивительно, что от нас отгораживаются даже поляки.

С.БОГУСЬ,
г.Брест

На снимках: так реагировал украинский парламент на выступление спикера российской Госдумы Геннадия Селезнева, который заявил о целесообразности вхождения Украины в союз с РФ и Беларусью. Депутаты от Народного Руха расценили это как провокацию и покинули зал заседаний. А украинские коммунисты бурно аплодировали российскому гостю. Однако выступление Г.Селезнева фактически было сорвано.

Вскоре после этого инцидента президент Украины Леонид Кучма заявил, что Киев выступает категорически против тройственного союза славянских государств. Он считает, что даже Беларуси этот союз ничего хорошего не принес.

Хоть скули, хоть не скули, но случились Вискули

Константин СКУРАТОВИЧ

Полтора месяца в Москве царил политическая неразбериха и главные архитекторы славянского союза пребывали не у дел. Ныне порядка в первопрестольной, конечно, не прибавилось, но появилось правительство, которое этот порядок, как всегда, пообещало навести. Поэтому, за неимением лучшего, ностальгирующей публике показывают козырную интеграционную карту. Геннадий Селезнев выложил ее прямо на трибуне Верховного Совета Украины. Но публика оказалась не та: на Украине нет по этому поводу принципиального единства. Скорее наоборот, существует принципиальное различие, и такого рода ин-

теграционные трюки способны разве что расколоть общество со всеми отсюда вытекающими последствиями.

А вообще, ностальгия — чувство приятное, но, скажем так, созерцательное. В отличие от, например, аллергии, которая ничего приятного не сулит и от которой надо любой ценой избавляться. А сделать это невозможно, не устранив сами раздражители.

В этой связи возникает вопрос: что конкретно стоит за интеграционными предложениями, кроме голого политиканства? Что может предложить Селезнев Украине и Беларуси, если в самой России людям уже нечего есть? Если в очередной раз рухнул рынок труда, и к 10% неработающего населения прибавилось до 1/3 самой квалифицированной и высокооплачиваемой рабочей силы? Если самые светлые российские умы десятилетиями не могут дать объяснения про-

исходящему в этой стране, ссылаясь на то, что умом это не понять.

Хотя то Россию как раз можно понять. Ее экономика целиком зависит от Запада, и ей хотелось бы восстановить свои непосредственные границы с Европой. Это сулит разнообразные выгоды. Как прямые (торговля без посредников и транзитов), так и косвенные (усиление присутствия в Европе, умиротворение «россиян» за счет удовлетворенных имперских амбиций) и прочие приятные вещи, которыми, имея европейский статус, не желает или не умеет воспользоваться Беларусь. То есть не сама Беларусь, а ее лидеры, политические и ментальные качества которых, советские по сути, недостаточны, чтобы эти возможности использовать.

На того же Лукашенко, который до Вискулей имел лишь весьма относительный

суверенитет в совхозе, в одночасье свалился государственный суверенитет. После этого вполне можно было утверждать себя в ранге европейского политика, ведь в Беларуси территориальных, людских, геополитических ресурсов несколько не меньше, чем у Чехии, Австрии или Венгрии, не говоря уже о соседних с нами странах Балтии. Так нет же, вместо политики — сплошной скулеж, вместо принципов — эмоции, вместо стратегии — хитрости. И так во всем. В конечном итоге у нас, точно так же как и в России, уже никто решительно ничего не понимает.

Говорят, что мы ищем стратегических партнеров, а оказывается, что это не Польша, а Ирак, не Германия, а Вьетнам. Что можно купить в этой стране кроме циновок? Проводят какие-то спешные праздники, какие-то «дожинки», когда хлеб

еще не убран, а на картофельных плантациях, как и в прежние годы, горбатятся не колхозники, а студенты. Впрочем, никто уже давно в Беларуси не горбатится, ибо то пособие, которое выдают на предприятиях, только наивный человек может назвать зарплатой. Нам твердят об интеграции с Россией, в доказательство прилюдно, что называется, вырывают из земли пограничные столбы. А назавтра вся милиция дежурит на дорогах, чтобы воспрепятствовать вывозу продовольствия в «братскую» страну. В итоге милиция выгружает на обочину фуры с уже оплаченным картофелем, с которым никто не знает что делать.

Это так восстанавливают «прерванные хозяйственные связи» и «дружбу славянских народов»? А кто вообще придумал, что Россия страна славянская?

Чума на оба ваших дома...

Беларусы і палякі: чыя крыўда большая?

У Польшчы няма беларускіх школ. У Беларусі польскія, хоць і з вялікай цяжкасцю, але з'яўляюцца. Дыскусія пра школу для нацменшасцяў, а таксама на конт узаемадачынненняў паміж двума суседнімі народамі адбылася на беларуска-польскай канферэнцыі ў Гродне.

Фізікультура на польскай мове

Канферэнцыю вырашыў выкарыстаць у сваім змаганні за польскамоўную школу Саюз палякаў. Вельмі рэзка выступіў старшыня СПБ Тадэвуш Гавін. Але нечакана для мясцовых палякаў выказаўся прафесар Т.Левашкевіч з Інстытута славяназнаўства Польскай акадэміі навук (які сам родам з Навагрудка). Ён сказаў, што кожная меншасць павінна добра ведаць дзяржаўную мову. У Польшчы, у Бельскім ліцэі, які называецца беларускім, «ніхто не дамагаецца, каб усе было толькі па-беларуску». Восем чаму, лічыць ён, пазіцыя Саюза палякаў нерацыянальная ў тым, што ён імкнецца, каб усе прадметы вывучаліся школьнікамі на польскай мове. Гэта можа не спада-

бацца беларусам, сказаў прафесар. Таму трэба ўсё вельмі ўзважыць.

Начальнік абласнога ўпраўлення адукацыі У.Гаўрон патлумачыў сітуацыю з польскамоўным навучаннем на Гродзеншчыне. Польская мова выкладаецца ў 24% школ, яе вывучае 9 тысяч вучняў у 198 класах.

Спадар Гаўрон таксама патлумачыў, што канцэпцыя міністэрства адукацыі такая, каб на польскай мове выкладаць гуманітарныя дысцыпліны, астатнія — па-беларуску. Тым часам, як Саюз палякаў патрабуе, каб нават каманды на фізікультуры вымаўляліся толькі па-польску. Куды гэтыя дзеці пойдуча потым працягваць вучобу, у ПТВ? — запытаўся ён. Бо якасць ведаў у іх слабейшая, чым у звычайнай школе. Усе ў Польшчу вучыцца не паедуць. А як хлопцам потым служыць у беларускай арміі?

Госць з Беластока, старшыня Беларускага грамадска-культурнага таварыства Я.Сычэўскі падкрэсліў, што міф, створаны польскай прэсай наконт таго, што на Беласточчыне існуе 42 беларускія школы і 2 ліцэі — няпраўда. У гэтых польскіх школах толькі вывучаецца беларуская мова, прычым гэта неабавязковы прадмет. Агулам беларускую мову на Беласточчыне вывучае 4.300 вучняў, — значна менш, чым польскую на Гродзеншчыне.

Цікава, што адзін польскі прафесар сказаў, што не ўяўляе, каб у Польшчы ў школе ўсе дысцыпліны маглі выкладацца толькі на беларускай мове. Калі заходзіць мова аб параўнаннях: што лепш развіваецца — беларуская школа ў Польшчы ці польская ў Беларусі — звычайна палякі па абодва бакі мяжы безапеляцыйна сцвярджаюць, што беларусы на Беласточчыне самі не патрабуюць стварэння беларускай школы. Але ў гэтым толькі палова праўды. Усім зразумела, што каб яны мелі за спінай дзяржаву, у якой нацыянальныя школы не закрывалі

кожны год, а наадварот, і дзе б існавалі беларускія ўніверсітэты, настрой у іх быў бы іншы. А так людзі гавораць: навошта беларуская мова ў Польшчы, калі яе на Беларусі амаль няма?

Што да Саюза палякаў, дык яму няма чаго арыентавацца на беластокскіх беларусаў. СПБ ставіць перад сабой большыя мэты і будзе іх дамагацца. У гэтым змаганні ёсць нечаканы паварот: улады, стрымліваючы палякаў, адстойваюць беларускую школу, якая ў райцэнтрах яшчэ далёка не так знішчана, як у Гродне. Аднак нам не варта абуратца ўпартасцю палякаў, бо не яны сёння зачыняюць нашы беларускія школы. Нам трэба лепей вучыцца ў палякаў змаганню.

Армія Краёва і беларусы

Што пішуць пра беларусаў у Польшчы, а пра палякаў — у Беларусі? На гэтую тэму было сказана шмат. Прафесар І.Крэнь (Гродна) падсумаваў усё тое, што напісана ў нас пра Армію Краёву, тэма якой у савецкія часы была, па сутнасці, пад забаронай — каб

не пакрыўдзіць «Народную Польшчу». Вядома, што АК ваявала за адраджэнне Польшчы ў межах 1939 года. Вядома таксама, што ў яе шэрагах было да 40% беларусаў, не зважаючы што існаваў загад браць толькі палякаў, хаця дзейнічала яна на тэрыторыі Беларусі.

На жаль, палякі дагэтуль зыходзяць з пастулату, што калі Заходняя Беларусь была ў міжваенны перыяд у складзе польскай дзяржавы, дык значыцца гэта — Польшча. Яны пачынаюць гаварыць пра крыўды, якія былі нанесеныя палякам у XX ст., і зусім не зважаюць на беларусаў, якія як быццам і не існавалі. Адзін з членаў СПБ, на жаль, дагаварыўся да таго, што нібыта беларусаў літаральна не было да XX стагоддзя і што яны ніколі не мелі сваёй дзяржавы і не выяўлялі такога жадання. Але ж варта было зазірнуць у энцыклапедыю, каб пераканацца ў тым, што беларуская народнасць паявілася ў 14-16 ст.ст. Альбо што Беларускай Народнай Рэспубліцы прызналі некалькі краінаў, але пахаваная яна была, па сутнасці, зладжанымі

дзеяннямі з двух бакоў бальшавікоў і палякаў. Апошні беларускі горад Гродна ўрад БНР мусіў пакінуць пад ціскам палякаў, якія раззброілі адзіны беларускі полк.

Другі член СПБ літаральна сказаў, што ў даваеннай Польшчы для беларусаў быў сапраўдны рай у параўнанні са сталінскім СССР. Сапраўды, у Польшчы не было Салаўкоў і Сібіры, але беларускіх ксяндзоў высылалі ў іншыя месцы — каб толькі беларуская мова не гучала ў касцёле. Да 1939 года ў Польшчы былі зачыненыя ўсе беларускія школы (якіх было 400), апроч Віленскай гімназіі.

Цікава, што абодвум выступаўцам запярэчыў прафесар з Беластока М. Кандрацік: як гэта не было Беларусі? Гэта непараўменне. Трэба яшчэ разабрацца, якой дзяржавай было Вялікае Княства Літоўскае, якая цывілізацыя там панавала і хто з'яўляецца яго спадчыннікамі? А спадар Сычэўскі дадаў, што не хацеў бы гаварыць пра мінулыя крыўды, але да вайны ў Польшчы было разбурана 400 цэркваў, а ўжо ў пасляваенныя гады на Беласточчыне акаўцы знішчалі менавіта беларускія вёскі разам з насельніцтвам.

«Шлях да ўзаемнасці» (такую назву мела канферэнцыя) завяршыўся канцэртамі, на якім спявалі беларускія ансамблі з Польшчы і польскія — з Беларусі.

Сяргей АСТРАЎЦОЎ

Россия

28 миллионов недовольных

Российские профсоюзы обещают, что акция протеста 7 октября станет беспрецедентной по своему размаху.

В разнообразных формах протеста в этот день в целом по стране должны принять участие 28 миллионов человек. Из них 9 миллионов трудящихся будет участвовать в забастовке, которой в этот день будут охвачены 37 тысяч предприятий России. В Москве в демонстрации и митинге на Васильевском спуске примут участие не менее 150 тысяч человек. А в общей сложности в столице в забастовках и временных приостановках работы на предприятиях будут участвовать около 300-400 тысяч трудящихся.

Латвия

Стартовал процесс над ОМОНОм

В Рижском окружном суде во вторник начался процесс по делу ОМОНа. 11 бывших бойцов одиозного отряда обвиняются в действиях, направленных на свержение государственной власти.

Как и следовало ожидать, в зале суда так и не объявились четверо из пятнадцати обвиняемых: Константин Никулин, Игорь Горбань, Вячеслав Сорокин и Михаил Севастьянов. Невзирая на все усилия, полиция так и не смогла обнаружить бывших бойцов, исчезнувших еще перед первой попыткой начать чтение обвинительного заключения. Во вторник по просьбе прокурора уголовные дела в отношении четверых до сих пор не явившихся на заседание суда обвиняемых были выделены в отдельное производство. Судебное разбирательство по ним приостановлено до тех пор, пока пропавшие не будут задержаны или не будет выяснено их местонахождение. Итоговое обвинение состоит из 180 страниц. За первый день государственное обвинение одолело 17. Так что эта часть процесса может потребовать как минимум неделю.

Уганда

А виноват... Запад

Быстрое распространение СПИДа в Африке связано с преклонением перед западными нормами жизни и отходом от традиционной морали. Так объяснил возникшую перед Африкой угрозу президент Уганды Йовери Мусевени.

По его словам, в доколониальные времена за попытку доброго сексуального контакта искатель рисковал «получить в глаз» от соплеменников. Колонизаторы же принесли с собой сексуальную распущенность, противоречащую правилам традиционного общества. Мудрые обычаи предков были преданы забвению, а разветвленная сеть медицинских услуг, принятых в мире, в Африке не получила должного развития, сказал президент. По статистике, около 10 процентов 20-миллионного населения Уганды стали носителями вируса СПИД. А всего в Черной Африке вирусом инфицированы 20,8 миллиона жителей.

США

Грипп теперь не страшен?

В США объявлено о создании двух новых препаратов, обладающих беспрецедентной эффективностью в борьбе с гриппом.

Одно из противовирусных лекарств — занамавир — представляет собой средство, которое в виде спрея следует вдыхать через рот. Оно разработано фармацевтическим концерном «Глаксо Уэллком» и должно поступить в продажу под фирменным названием «Реленза». Две другие предлагают совместную разработку в виде таблеток под названием Дхи-Эс-4104. Оба препарата предназначаются как для профилактики, так и лечения гриппа, возбуждаемого вирусами разных групп. Фармацевтические новинки оказывают воздействие непосредственно на вирус и препятствуют его размножению. Новые лекарства появятся в продаже осенью 1999 года.

По сообщениям информационных агентств и зарубежной прессы

Взгляд с Запада

Россия вступает в новую историческую фазу

Ричард ПАЙПС

Когда два месяца назад я писал о том, как Международный валютный фонд и другие международные организации удержали Россию от падения в экономическую пропасть, я полагал, что инъекция приблизительно 20 миллиардов долларов позволит этой стране оставаться платежеспособной еще год или около того. На деле все оказалось по-другому: российская финансовая система разрушилась меньше чем через месяц.

Можно с уверенностью сказать, что в августе этого года закончилась целая глава российской истории: длившаяся семь лет попытка ввести демократию и капитализм в стране, опустошенной 70 годами коммунизма, а до этого в течение почти 700 лет ограничиваемой в развитии самодержавной властью.

Это была наивная попытка. Многие россияне думали, что достаточно просто принять демократические институты и приватизировать экономику, чтобы сразу оказаться в царстве свободы и процветания.

Западные советники, привыкшие действовать в обществах, где частная собственность, закон и народный суверенитет были глубоко укоренившимися, не принимали во внимание отсутствие соответствующих традиций в России. Результатом оказался крах, который вынудит Россию двигаться несколько другим путем.

Возврат к коммунизму — это не то, что нужно. Сами коммунисты отвергают эту перспективу, сторонниками которой являются только небольшая часть электората, главным образом, пожилые и малообразованные люди. Так или иначе, идея возврата к прошлому непрактична, потому что для ее реализации необходима экспроприация миллионов новых владельцев небольших предприятий и жилья, но на такие действия у правительства нет сил, а у населения — желания.

Сегодняшняя программа коммунистов — это перепев лозунгов социал-демократов, призыв к большему вмешательству государства в экономику страны. По разным поводам коммуни-

сты, игнорируя заветы Ленина и Сталина, призывают к политике, которую проводил Франклин Делано Рузвельт во время Великой депрессии в США. Что же касается демократических процедур и гражданских свобод, то коммунисты безоговорочно принимают их. Можно, конечно, усомниться в их искренности, но опросы показывают, что подавляющее большинство россиян не хочет возврата к прошлому, а следовательно, весьма вероятно, что для того, чтобы повернуть время вспять, потребуется кровавая революция.

Неверные решения

Сегодняшнее российское правительство производит впечатление временной администрации, главная задача которой — сохранить страну в ее нынешних границах до следующих парламентских и президентских выборов, которые должны состояться в 2000 году.

Глава правительства, Евгений Примаков, отнюдь не фанатик и не оторванный от жизни теоретик, он — политик-практик с большим опытом в области внутренней политики. Команда, подбираемая им для восстановления экономики, состоит, главным образом, из специалистов, которые служили при Горбачеве, а значит, внесли свой вклад в падение Советского Союза. У них нет ясной программы, за исключением идеи напечатать сколько-то денег, чтобы расплатиться с долгами по зарплате и спасти несостоятельные банки и промышленные предприятия. Похоже, что они просто мечутся, в надежде на то, что действенный политический курс как-нибудь образуется сам собой.

Нынешнее правительство, безусловно, не сможет выполнить обязательства перед иностранными держателями российских облигаций без иностранной помощи, и сомнительно, что оно сможет обеспечить резкий подъем российской экономики без такой помощи. Следовательно, на обсуждении стоит вопрос о том, следует ли Западу снова оказывать России помощь в размере десятков миллиардов долларов.

Кое-кто на Западе склонен продолжать политическую и экономическую помощь даже неустойчивому режиму до тех пор, пока он поддерживает народное правительство и рыночные отношения. Некоторые настаивают на принятии российского плана Маршалла.

Такие рекомендации необходимо трактовать с большими оговорками. Когда план Маршалла вступил в действие, Западная Европа была физически разорена, но человеческий фактор сохранился: опыт демократического правления и капиталистического предпринимательства выжил в войне, а потому влияние американского капитала привело к необыкновенно быстрому восстановлению.

В России же ситуация обратная: физически предприятия как таковые остались на месте, но нет талантливых людей, способных правильно воспользоваться западной помощью. Займы, предоставленные МВФ и другими западными организациями, если не разворованы, то пошли на оплату текущих счетов. Эти займы послужили также предлогом для откладывания фундаментальных реформ, особенно в области взимания налогов.

Кризис культуры

Дело в том, что нынешний российский кризис, в отличие от японского, — это не только результат слабого руководства и неправильной политики. Он намного глубже: по существу, это кризис культуры, которая мешает России быстро войти в современный мир. Наученные своим прошлым, россияне не доверяют никому, ни своим согражданам, ни своему правительству. Опыт научил их всегда быть настороже. Они с глубоким подозрением относятся к иностранцам, чью помощь интерпретируют как циничное средство обрести контроль над российскими ресурсами. Такая позиция отнюдь не способствует ни демократии, ни функционированию свободного рынка.

Российские умонастроения конечно не остаются неизменными, но культура меняется медленно, и скорее через личный

опыт, чем по указанию. Люди должны забыть уроки коммунизма и овладеть обычаями гражданского общества. Эти политические и экономические перемены должны начаться «внизу», на уровне широких масс. В России 89 регионов, в известной степени независимых сейчас друг от друга и от центрального правительства. Они представляют собой хорошую почву для такого развития: легче создавать деловые связи и политические платформы на местном, чем на национальном уровне.

Перед Россией лежит долгая и трудная дорога к современности. Не стоит ожидать быстрого «выздоровления», но следует подготовиться к длительному периоду политических и экономических колебаний, пока молодое поколение, выросшее в условиях свободы, не возьмет бразды правления в свои руки. Это означает, что Запад должен доверять россиянам решать их собственные проблемы и не пытаться делать это вместо них с помощью денежных вливаний, которые они не заработали и вряд ли смогут вернуть.

Мы должны дать совет — если нас попросят — и оказать моральную поддержку демократическим силам, но нам не следует брать на себя ответственность за будущее России, как это происходит, когда мы указываем россиянам, что делать.

Пусть они скажут нам, чем мы можем помочь им, как Джордж Маршалл попросил европейцев составить свои планы восстановления и, получив вскоре огромное количество таких планов, понял, каким образом американцы могут помочь в этом случае. Только когда россияне приведут свой дом в порядок и вернут на родину десятки миллиардов долларов, которые они в настоящее время хранят в иностранных банках, тогда и только тогда наступит время для международного сообщества возобновить инвестиции в российскую экономику.

Ричард Пайпс является профессором истории, ранее он руководил исследованиями по изучению России в Гарвардском университете.

В Корее голодают под звуки маршей

Французская газета *Liberation* опубликовала досье о положении в Северной Корее. Связано это с отказом гуманитарной организации «Врачи без границ» от дальнейшей деятельности в этой стране.

Причина в том, что гуманитарная помощь разворовывалась и до беднейших слоев населения, которым в первую очередь и была предназначена, не доходила. Не говоря о том, что режим тратил колоссальные суммы на содержание одной из крупнейших армий в мире и на такие мероприятия, как запуск спутника,

Эта корейская женщина вынуждена собирать траву, чтобы прокормить свою семью.

который передавал бы «бесмертные революционные песни», прославляющие Великого Вождя.

От корейских беженцев в Китае «Врачам без границ» удалось узнать о реальном положении дел: заводы закрываются, жители городов ищут спасения и пропитания в деревне, где и умирают от голода и связанных с ним болезней. Каждый день солдаты собирают вдоль дорог трупы и хоронят их в братских

могилах. По непроверенным данным, из 23 миллионов жителей КНДР погибли 3 миллиона. Официальные власти продолжают настаивать на том, что за это время умерли 134 человека.

Ряд международных экспертов полагают, что власти Северной Кореи распределяют продовольствие в соответствии с некоей шкалой. Население подразделяется на 3 категории и 50 подкатегорий в зависимости от своих «заслуг» перед режимом. Верхние ступеньки занимает номенклатура, на нижних находятся «контрреволюционеры»

и их родственники, а также те, кто не работает в стратегически важных отраслях промышленности и не могут зарабатывать для страны валюту. Эти категории не получают от государства ничего, кроме 2-3 килограммов риса по случаю дня рождения Великого Вождя или годовщины основания Трудовой партии Кореи.

Уникальность этой ситуации заключается в том, что впервые в XX веке голод вызван не войной, не недавней сменой режима и даже не наводнениями, захлестнувшими страну в последние 3 года. Причина его — крах экономики в обществе индустриального типа с преимущественно городским населением. Природные факторы лишь усугубили ситуацию.

Валерия ШАБАЕВА

Беларусы ў Масковіі

Уладзімір АРЛОЎ

Кожны вернік ці проста турыст, які прыходзіць у Смаленскі сабор маскоўскага Новадзявочага манастыра, абавязкова будзе ўражаны веліччу і харавостам іканастаса. Пяціярусны, разьбілены, пазалочаны іканастас з 84 калонкамі — праўдзівы шэдэўр XVII стагоддзя. Але мала хто з прыхаджанаў і паломнікаў ведае, што стварыла гэтае дзіва арцель беларускіх майстроў на чале са шкёльскім разьбяром Клімам Міхайлавым.

У маскоўскім палоне

Напрыканцы XV стагоддзя паміж Масковіяй і Вялікім Княствам Літоўскім пачынаецца перыяд доўгіх войнаў. Савецкая гістарыяграфія зазвычай называе перасяленні беларусаў у суседнюю дзяржаву як «добраахвотныя». Пра тое, што насамрэч усё было зусім не так, сведчыць мноства гістарычных дакументаў. У прыватнасці, «Псалтыр» 2-й паловы XVI ст., што захоўваецца ў аддзеле рукапісаў Публічнай бібліятэкі імя Салтыкова-Шчадрына ў Пецярбургу, сведчыць: «Написана сия книга рукою многорешного и недостойного раба Божего Ивана полонянина полоцкого в заключении и во двоих путах связанного на Волоку Ламском».

Зрэшты, трагічны лёс гэтага перапісчыка нельга назваць вельмі тыповым. У адрозненне ад дзесяткаў тысяч палонных беларускіх сялянаў, якія рабіліся прыгоннымі рабамі рускіх баяраў, нашыя пісьменныя і абазначаны ў рамяствах суайчыннікі ў адсталяй Масковіі звычайна атрымлівалі ў сваёй дзейнасці значную свабоду, а часам і карысталіся прывілеямі (што зусім не азначала магчымасці вярнуцца на радзіму).

Найбольш масавы характар перасяленні з Беларусі ў Рускую дзяржаву набылі ў час самай трагічнай у нашай гісторыі вайны 1654—1667 гадоў, калі беларускія землі страцілі палову сваіх жыхароў. Вядома, што маскоўскі патрыярх Нікан паве-

дамляў свайму антыяхійскаму «калегу», што цар мае намер «вывести из Белой Руси» 300 тысяч чалавек. Беларусамі меліся засяліць «изрядную часть домов в столице и обезлюдившие от морового поветрия веси».

Майстры на ўсе рукі

Першую партыю беларускіх рамеснікаў і сялянаў патрыярх Нікан адправіў на пасяленне ў сяло Багародзіцына, што належала знакамітаму Іверскаму манастыру. Там неўзабаве з'явіліся манахі з-пад Воршы (з праваслаўнага Куцеінскага манастыра), якія захавалі з сабою «друкарский завод». Услед за імі прыбыла вялікая група майстроў з Воршы, Копысі, Шклова і Дуброўны — шытары-пераплётнікі, разьбяры, кафляры. Апошнія хутка знайшлі ў наваколлі прыдатную гліну і пад кіраўніцтвам копыскага мешчаніна Ігната Максімава разгарнулі вытворчасць кафлі і дахоўкі (чарапіцы).

Асаблівую славу і попыт набыла невядомая раней у Масковіі шматколерная рэльефная кафля: «мураўленая» (з празрыстай зялёнай палівай) і «цанінная» (размаляваная непразрыстай эмалю розных колераў і адценняў). За лічаныя месяцы цаніннікі аздабілі ўвесь манастырскі комплекс і ўзяліся перакрываць шатровыя дахі «мураўленай» дахоўкай. Пячнная кафля, вырабленая беларусамі, выкарыстоўвалася не толькі на патрэбы манастырскай браціі, але і адпраўлялася ў Маскву, Цвер, Пскоў, Ноўгарад.

Беларускія друкары ў той час выпусцілі шэраг кніг («Часослов», «Рай мысленный», «Акафисты», «Святцы», «Брашно духовное»...). Ліўстрацыі да некаторых з іх выканаў аршанскі гравёр манах Паісій.

У 1658 годзе загадам патрыярха Нікана майстроў з Беларусі пераводзяць у ягоную рэзідэнцыю — Уваскрасенскі Нова-Ерусалімскі манастыр на Істры, дзе будзеца вялізарны саборны храм. Беларускія цаніннікі, на дапамогу якім прыбывае новая гру-

па землякоў, цалкам робяць аздабленне гэтага выдатнага помніка дойлідства, упрыгожваючы новы сабор усярадзіне і звонку. У храмавых алтарах паўстаюць пяць іканастасаў. Усёй гэтай працаю кіраваў беларус Пятро Заборскі, які пасля смерці быў ушанаваны пахаваннем у саборы і надмагіллем: надпіс паведамляе, што тут спачывае «золотых, серебряных и медных, ценинных и всяких рукодельных хитростей изрядный ремесленный изыскатель».

Тым часам расце колькасць беларусаў і пры царскім двары ў Маскве. Характэрная дэталі: хоць вымушаны перасяленцы былі пераважна праваслаўныя, «литовских иноземцев» на ўсякі выпадак абавязкова «приводили к вере» і змушалі даваць царкоўную прысягу.

У 1662 годзе ў царскай Срэбнай палатце працуюць ужо 43 майстры з Полацка, Віцебска, Копысі, Воршы... На год раней у Збройную палату з Веткі былі «истребованы» чацвёрта разьбяроў па кіпарысавым дрэве. У спісах прывезеных тады ж у Маскву рамеснікаў сустракаем столераў і разьбяроў Андрэя Фёдарова з Воршы і Якуба Іванава з Віцебска, жыхара Ашманаў бляхара Івана Ваўчка і цанінніка Восіпа Іванава з Шклова... Узімку 1667—1668 гадоў беларусы працавалі ў падмаскоўнай рэзідэнцыі цара Аляксея ў Каломенскім. На іх рахунку — уся аб'ёмная, пакрытая пазалотаю разьба плюс кафляныя печы і ўзорчатыя ваконныя рамы. На чале разьбяроў стаялі беларус «старец» Арсені і згаданы раней Клім Міхайлаў, што потым узначаліў царскую Палату разьбяры і сталярскіх справаў. Менавіта беларусы прынеслі ўсходнім суседзям аб'ёмную разьбу, запачаткаваўшы гэтым у Расіі развіццё скульптуры (раней яе рашуча забараняла праваслаўная царква).

Хлябы, бабры, тэатры

1672 годам датаваны царскі ўказ, паводле якога для перася-

ленцаў з Беларусі ў Маскве стваралася падведмасная Пасольскаму прыказу Мяшчанская слабада. Перапісная кніга рэгіструе сярод нашых суайчыннікаў 29 краўцоў, 18 срэбнікаў, 14 кушняроў, 13 кавалёў, а таксама шаўцоў, ганчароў, шытароў, аўчынікаў, шабельнікаў, бондараў, збройнікаў, хлебапёкаў, муляроў, шапкароў, цесляў... Да майстроў больш вузкай спецыялізацыі адносяцца чаравічнік, карэтнік, люстэрнік, друкар, гранільнік дьяментаў, паражоўнік, свечнік. Пра некаторых майстроў перапісчык, не адшукаўшы ў сваім лексіконе патрэбнага слова, паведамляе: «бобры делают», «куницы подчернивает», «ножи приправляет», «сережное каменье делает», «оконцы слюдяные делает», «сапоги немецкие делает», «делает околы шапочные на немецкую руку». Агулам пералічваецца 52 спецыяльнасці.

Нямала жыло ў Мяшчанскай слабадзе і гандляроў, сярод якіх адзначым віцябляніна Сымона Якаўлева, што зарабляў на жывяцце гандлем кнігамі. Згадаем і пра тое, што 26 жыхароў Мяшчанскай слабады сталі актормі першага ў Расіі прыдворнага тэатра, створанага ў 1672 годзе Сімяонам Полацкім.

Усё храмаў, аздабленых беларусамі, і ўсё створаных беларускімі майстрамі вырабаў — не пералічыць. Беларускія майстры далі надзвычай адчувальны імпульс далейшаму развіццю ў Расіі як рамёстваў, так і мастацкай творчасці. Як піша вядомы расійскі гісторык М.Львін, «никогда еще с такой живостью не выполнялись в резьбе цветы, фрукты и травы. Главным изменением, внесенным белорусскими резчиками, было широкое применение многочисленных колонн, покрытых ажурной резьбой; их масштабная связь с фигурой человека придала всему убранству «человеческий характер». Гэтыя словы — пра ўбранства Новадзявочага манастыра. Выдатны ўдзел нашых землякоў у стварэнні шэрагу найкаштоўнейшых помнікаў расійскай архітэктуры адзначаны ў «Истории русского искусства». У 2-й палове XIX стагоддзя царкоўны гісторык архімандрыт Леанід падкрэсліваў, што беларусы адкрылі суседняму народу «ряд мастерств, неизвестных тогда русским».

Так што беларусы моцна дапамаглі «старшаму брату». Мы не патрабуем за гэта сёння платы. Мы проста пра гэта памятаем.

Даты і лёсы

2 кастрычніка

1413. На агульным польска-літоўскім сойме ў Гародлі была заключаная Гарадзельская унія паміж ВКЛ і Каронай. 47 польскіх феодалаў прынялі ў сваё гербавае брацтва 47 баяраў Вялікага Княства, што ўмацавала палітычны і сваяцкі саюз арыстакратыі абедзвюх дзяржаваў.

1608. Галандскі аптык Ханс Ліпершэй стварыў першы тэлескоп.

1870. Сталіцай аб'яднанай Італіі быў абвешчаны Рым (раней Вечны горад быў сталіцай папскай дзяржавы).

1871. Нарадзіўся «бацька» Арганізацыі Аб'яднаных Нацый амерыканскі дыпламат Кордэл Хал. За вялікі ўнёсак у стварэнне ААН тагачасны дзяржсакратар ЗША быў узнагароджаны Нобелеўскай прэміяй міру за 1945 г.

1910. У Мілане адбылося першае сутыкненне ў небе двух самалётаў.

1940. Германская субмарына патапіла карабел «Імператрыца Брытаніі», які вёз у Канаду каля 600 эвакуяваных англійскіх дзяцей. На шчасце, большасць з іх была ўратаваная брытанскімі ваеннымі караблямі.

3 кастрычніка

1906. У якасці міжнароднага знака для просьбы па радыё тэрміновай дапамогі быў зацверджаны знакаміты SOS. Раней дзеля гэтай мэты скарыстоўвалася абрэвіатура CDQ, што можна расшыфраваць як *Come Damn Quick!* — «Сюды, халера, хутчэй!»).

1918. На нелегальным з'ездзе літоўскіх і беларускіх камуністаў у Вільні была ўтвораная Камуністычная партыя Літвы і Заходняй Беларусі (дзейнічала да сакавіка 1919 г.).

1941. Амерыканцы Л.Гудх'ю і У.Саліван запатэнтавалі распыляльнік касметычных сродкаў — аэразоль.

1941. Нарадзіўся амерыканскі спявак Чабі Чэкер, які ў 1962 г. вынайшаў новы танец і музычны стыль твіст, мода на які адразу ахапіла ўвесь свет.

1944. Польскі Камітэт нацыянальнага вызвалення прыняў пастанову, якая давала права беларусам Беласточчыны на адукацыю на роднай мове. Зрэшты, беларускія школы на Беласточчыне ўжо месяц як былі стыхійна адноўлены самім насельніцтвам.

1990. Спыніла сваё існаванне ГДР. З таго часу немцы адзначаюць у гэты дзень галоўнае нацыянальнае свята — Дзень Уз'яднання.

4 кастрычніка

1675. Знакаміты галандскі фізік Хрысціян Гюйгенс (*на здымку*) запатэнтаваў кішэчны гадзіннік.

1853. Пачалася Крымская вайна, якая дазволіла еўрапейскім дзяржавам і Турцыі спыніць экспансію Расійскай імперыі на Балканы. Непасрэднымі наступствамі вайны былі стварэнне незалежнай Румыніі і ўз'яднанне Італіі вакол аднаго з пераможцаў Расіі — П'емонта.

1887. У Парыжы выйшаў першы нумар еўрапейскага выдання *New York Herald* (цяпер *International Herald Tribune*).

1916. Царскія войскі і паліцыя расстралялі дэманстрацыю рабочых дрэваапрацоўчага завода ў маёнтку Прылукі Мінскага павета.

1958. Узняліся ў паветра першыя рэактыўныя авіялайнеры *Comet IV*, якія пачала скарыстоўваць на лініі Лондан — Нью-Йорк кампанія *British Airways*.

1985. Аўстраліец Генры Ёстэяваў рэкорд у працягласці коннага падарожжа: за 157 дзён ён праскакаў па перыметры «зялёнага кантынента» 22.565 км. За час падарожжа яму давялося змяніць шэсць коней.

1993. Урадавыя войскі на загаду прэзідэнта Расіі Б.Ельцына штурмавалі «Белы дом» — рэзідэнцыю Вярхоўнага Савета Расійскай Федэрацыі. Лідэры апазіцыі Руцкой, Хасбулатаў, Макашоў і іншыя былі арыштаваныя і адпраўленыя ў Лефортаўскую турму. Пасля разгону Вярхоўнага Савета пачаўся роспуск мясцовых Саветаў.

5 кастрычніка

1713. Нарадзіўся выбітны французскі філосаф, натхняльнік стварэння першай у свеце энцыклапедыі (з 28 тамоў) Дэні Дзідро (*на здымку*).

1733. Пад ціскам Расіі каралём польскім і вялікім князем літоўскім быў абраны Аўгуст III з Саксонскай дынастыі. Дарэчы, у гэты ж дзень у 1763 г. ён і памёр.

1908. Балгарыя абвясціла сваю незалежнасць ад Турцыі.

1938. Нарадзіўся Джо Дасэн, французскі спявак. Памёр у 1980 г. на Таіці.

1968. Брытанская паліцыя вадзянымі гарматамі і гумавамі палкамі разагнала ў Лондандэры (Паўночная Ірландыя) дэманстрацыю каталікоў, якія патрабавалі роўных правоў з пратэстантамі. Пачаўся так званы «ольстэрскі крызіс», што доўжыцца да гэтага часу.

1988. У Чылі прайшоў рэферэндум наконт працягу прэзідэнцкіх паўнамоцтваў А.Піначэта да 1997 г. Большасць удзельнікаў (55 працэнтаў) прагаласавалі супраць дыктатара, але Піначэт абвясціў, што застанеца на пасадзе прэзідэнта да 1990 г.

1994. Вярхоўны Савет Беларусі прыняў закон «Аб палітычных партыях». У адпаведнасці з ім для стварэння партыі неабходна, каб яна мела 500 заснавальнікаў.

Падрыхтаваў Юрась БАРЫСЕВІЧ

АФІША

«Маскі» ў оперы», «Маскі» на вайне» і г.д. — гэта смешныя тэлепраграмы папулярнага эксцэнтрычнага эстраднага калектыву «Маскі-шоу». А вось «Маскі» ў Мінску», на жаль, пакуль што не праграма, а проста канстатацыя таго факту, што 2 кастрычніка «Маскі» завітаюць у беларускую сталіцу, каб выступіць з праграмай разнастайных «гэгаў» (так цяпер называюцца клоўнскія рэпрызы) на арэне Мінскага цырка. Пачатак — а 19-й гадзіне. Кошт квіткаў — ад 300 да 750 тысяч рублёў (не спадзявайцеся купіць квіток перад пачаткам канцэрта — усе яны былі прададзеныя прыкладна тыдзень назад).

Тэатры

У Тэатры імя Янкі Купалы 2 і 3 кастрычніка можна пабачыць «Князя Вітаўта», а 8 кастрычніка тут адбудзецца прэм'ера «Вечны Фама». Гэта пастапоўка паводле п'есы У.Бутрамеева, а драматург у сваю чаргу адштурхоўваўся ад вядомага твора Дастаеўскага «Сяло Сцяпанчыкава

«Маскі» ў Мінску

і ягоныя насельнікі». Тэатралы чакалі прэм'еры «Вечнага Фама» яшчэ ўвесну, але тады яна была адкладзеная. Будзем спадзявацца, што новая работа купалаўцаў будзе вартай такога доўгага чакання.

На Малой сцэне Купалаўскага тэатра 3 кастрычніка пройдзе «Дагарэла свечачка», 4-га — «Крывая Мэры», 8-га — «Смех лангусты».

Тэатр оперы і балета прапануе 2 кастрычніка пабачыць балет «Спартак», 3-га пройдзе опера «Яўген Анегін», 4-га — балет «Спячая прыгажуня» (раніца) і опера «Травіята» (вечар). 6-га можна пабачыць і паслухаць оперу «Чыо-Чыо-Сан», 7-га адбудзецца вечарына балетаў І.Стравінскага («Вясна свяшчэнная» і «Жар-птушка»), 8 кастрычніка пройдзе опера «Чароўная флейта».

Тры дні запар — 2, 3 і 4 кастрычніка — будзе ісці ў Тэатры-студыі кінаакцёра «Апошняя жанчына сеньёра Хуана». 6 і 7

кастрычніка ў гэтым тэатры пройдзе «Міленькі ты мой», а 8-га — «Таланты і поклоннікі».

8 кастрычніка адчыняе новы сезон Тэатр-лабараторыя беларускай драматургіі «Вольная сцэна». Першы спектакль — «Містэр Розыгрыш», жанр якога афішы вызначаюць як «гульні дарослых». Квіткі на «Вольную сцэну» ў гэтым сезоне каштуюць 40—45 тысяч рублёў.

Канцэрты

Фальклорна-харэаграфічны ансамбль «Харошкі» запрашае пабачыць праграму «Добры вечар», якая складаецца з лепшых нумароў розных гадоў. Канцэрт адбудзецца 3 кастрычніка ў Доме афіцэраў, пачатак а 19-й гадзіне, квіткі каштуюць 70—90 тысяч рублёў.

У Канцэртнай зале філармоніі 5 і 6 кастрычніка пройдуць канцэрты «Зоркі джаза». Музыкантаў з Масквы, Адэсы і Варны запрасіў у Мінск вядомы бела-

рускі вакальны ансамбль «Каме-рата». Заўважце, што квіткі каштуюць даражэй, чым на звычайныя філарманічныя канцэрты — ад 90 да 120 тысяч рублёў.

8 кастрычніка ў філармоніі пройдзе аўтарскі вечар заслужанага артыста Расіі Аляксандра Цыганкова. Гэта вядомы музыкант, які віртуозна іграе на домры, а таксама піша ўласныя творы для гэтага інструмента. У праграме канцэрта творы Сарасатэ, Бівальдзі, Паганіні, Веняўскага, а таксама ўласныя творы дамыста.

У цэнтры «Акварыум» 8 кастрычніка адбудзецца джазавае свята — гурт *Mojo blues* будзе прэзентаваць публіцы свой новы альбом. Пра што спяваюць? Зразумела, пра каханне: новая работа мае назву *Love across the ocean* — «Каханне праз акіяны». Пачатак імпрэзы а 20-й гадзіне, кошт квіткаў — 120 тысяч рублёў.

Ганна ШЫМЕЛЕВІЧ

ПАНЯДЗЕЛАК

5 КАСТРЫЧНІКА

БТ
06.30 Доброе утро, Беларусь!
07.00, 09.00, 11.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 23.45 Новости. **07.10** Доброе утро, Беларусь! **08.15** Резонанс. **09.15** Телебарометр. **09.30** Потребительская корзина. **09.45** «Сегодня с вами...» **10.20** Здоровье. **10.45** Премьера песни. **11.15, 18.05** «Династия-2. Семья Колби». **12.05** Теленавигатор. **12.25** «А музыка звучит...» **13.15** «Тень, или Может быть, все обиделась». Х/ф. **15.15** Вideoкурс немецкого языка. **15.35** ТВ — школе. Человек и мир. 2-й класс. **15.50** «Д'Артангас и три пса». **16.15** Музыкальный антракт. **16.30** Регион. **17.10** «Встречи на осеннем рубеже». Д/ф. **17.40** Гости в дом. **19.15** «Сегодня с вами...» **19.50** Третий театр. **20.25** «Понедельник с «Христофором». **20.40** Колыбельная. **21.00** Панора-

ма. **21.40** Событие. **21.50** Белорусский хит-парад. **22.00** «Фальшивая Изабелла». Х/ф. **23.15** Телевизионный Дом кино. **23.55** Мотоспорт.

ОРТ
17.00, 22.40 Новости. **17.20** Угадай мелодио. **17.50** Час пик. **18.05** Погода. **18.15** «Человек в маске». **18.55** «Улицы разбитых фонарей». Х/ф. **20.00** Время. **20.35** Спокойной ночи, малыши! **20.50** «Горел». **21.55** «Взгляд». **23.00** «Начало». Х/ф. **00.40** Программа передач.

РОССИЯ
06.00 Доброе утро, Россия. **08.15, 18.30, 22.45** Дежурная часть. **08.30** Доброе утро, Россия. **09.00** «Санта-Барбара». **09.45** Музыкальный десерт. **10.00, 16.00, 19.00, 23.00** Вести. **15.15** «Позвоните Кузе!». **15.30** «Первые поцелуи». **16.30** «Башня». **17.00** «Возвращение в Мей-кон». Х/ф. **19.30** Подробности. **19.45** Любовь с первого взгляда. **20.15**

«Точка кипения». Х/ф. **21.45** Акуна матата.

КУЛЬТУРА
07.00, 11.35, 23.20 Программа передач. **07.05, 11.30, 13.30, 19.30, 23.00** Новости культуры. **07.20** Погода. **07.25** «Алые паруса». Х/ф. **08.55** Паноптикум. **09.00, 15.00, 17.00** Новости. **09.05, 21.05** «Небо над Берлином». Х/ф. 1-я с. **10.15** «Преодоление хаоса». **10.45** Книжный кладезь. **11.00** Фотопортрет. **11.15** Откуда музыка берется? **11.40** «Уходя, оглянись». **12.05** «Большевики». Спектакль. 1-я с. **13.10** «Без визы». **13.29, 19.29** Азбука. **13.45** «Лирика Лермонтова». **14.25** «Вокзал мечты». **15.05** «Школьный учитель». **15.50** «Лукоморье». **16.10** Сохраняя память. **17.05-2003». 17.10** «Парижский журнал». **17.35** Вижу цель! **18.05** «Это кино». **19.00** «Откровение». **19.15** Чудо-сказка. **19.50** Монтсеррат Кабалье на Соборной площади Кремля.

20.45 После новостей... **22.15** Театр одного художника. **22.35** «Негаснущие звезды».

НТВ
05.00, 09.00, 11.00, 13.00, 15.00, 18.00, 21.00, 23.10 Сегодня. **08.10, 21.40** «Ее звали Никита». **09.15** Вечера в «Итогах». **10.15** «Итого». **10.35** Итоги. Ночной разговор. **11.20** «Старый телевизор». **13.15** «Любовь и тайны Сансет Бич». **14.00, 22.30** Сегоднячко. **15.15** «Улица Сезам». **15.45** «Удивительные странствия Геракла». **16.35** «Доктор Куин, женщина-врач». **17.30** Впрок. **17.40** Криминал. **18.40** Герой дня. **19.00** «Русские в форте Байяр». **20.20** «Куклы». **23.35** Футбольный клуб.

НТВ+
НАШЕ КИНО
09.00 «Колье Шарлотты». 3-я с. **10.10** «В моей смерти прошу винить Клаву К.». **11.20** «Приятель покойника». **13.05, 17.00** «Россия молодая». 5-я и 6-я с.

14.15, 18.10 КиНовости. **14.25** «Пограничный пес Алий». **15.30** «Человек в футляре». **18.20** «Гори, гори, моя звезда». **19.50** «Долгая дорога в дюнах». **21.05** «Соучастие в убийстве». **22.40** Завтра в программе.

МИР КИНО
09.30 Сегодня в программе. **09.35** «Жена проповедника». 4-я с. **Д-13, 10.30, 18.10** КиНовости. **10.40** «Готовое платье». **Д-17, 12.50** «Тревога». **Д-17, 14.15** «Домой на праздники». **Д-13, 15.45** «Ворон». **Д-17, 17.25** «Закон Берка». **Д-13, 18.20** «Ложный огонь». **Д-17, 20.00** «Пропавшие без вести». **Д-17, 21.30** «Счастье в лугах». **Д-13, 23.15** «Каменный дождь». **Д-17, 23.15** «Американский канал».

СПОРТИВНЫЙ КАНАЛ
06.00, 20.10 Программа передач. **06.05, 13.45** Урок бодибилдинга. **06.20, 11.15** Аэробика. **06.45** Большой ринг. **08.00, 11.05, 14.00, 20.00, 22.40** Новости. **08.10, 22.10** Всемирная шахматная олимпиада. **08.40** Фут-

бол. Чемпионат Италии. **10.35** Американский футбол. **11.40** Автогонки мировой серии Fedex CART. **14.10** «Щит и мяч». **14.40** Журнал ФИФА. **15.10** Чемпионат мира по шоссейно-кольцевым мотогонкам. **18.00, 00.20** Фан-клуб американского футбола. **18.30, 22.50** «Железный фактор». **19.00, 23.20** Футбол. Чемпионат Германии. **20.15** Футбол. Чемпионат Англии. «Арсенал» - «Ньюкасл».

МУЗЫКА
07.00, 08.00, 10.00, 11.00, 13.00, 14.00, 16.00, 17.00, 19.00, 20.00, 22.00, 23.00 Русский час с «Вишарми от театра «Квартет И». **09.00, 15.00, 18.00, 21.00, 00.00** Музыка из-за бугра. **12.00** «Терем-хит-парад».

8-й КАНАЛ
18.00 Программа К.Копланда. **18.30** Летящий дом. **19.00** «Доктор Фаустус». Х/ф. **20.00** Аэробика. **20.30** Вечарніца. **20.45** Музпарад. **21.00** «Затаившиеся». Х/ф.

АЎТОРАК

6 КАСТРЫЧНІКА

БТ
06.30 Доброе утро, Беларусь! **07.00, 09.00, 11.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 23.30** Новости. **07.10** Доброе утро, Беларусь! **08.10** «Сегодня с вами...» **08.45** Потребительская корзина. **09.10** ТВ — школе. Человек и мир. 2-й класс. **09.25** Четвертое измерение. **09.50** Все про все. **10.15** «Я рисую». **10.30** Сельчане. **11.15, 18.05** «Династия-2. Семья Колби». **12.05** Туробъектив. **12.25** Бездельник. **13.15** «Земляки». **14.05** Автопарк. **14.15** Телевизионный Дом кино. **14.40** «Макаенка, 9». **15.15** Вideoкурс английского языка. **15.40** ТВ — школе. Белорусская литература. 8-й класс. Франциск Скорина — белорусский первопечатник. **16.20** Мультфильм. **16.30** Уроки Н.Новожиловой. **17.10** Док. фильм. **17.30** Многоголосие. **19.15** «Сегодня с вами...» **19.50** «Волшебный мир Татьяны Молчан». **20.25** «Спикер-хата». **20.40** Колыбельная. **21.00** Панорама.

21.40 Событие. **21.50** Белорусский хит-парад. **22.00** «Западная для Зубра. Ягайло». Х/ф. **23.10** Международные спортивные новости. **23.40** Юбилейный вечер солистки Государственного оркестра народных инструментов им. И.Живовича Нины Тишко.

ОРТ
08.00, 11.00, 14.00, 17.00, 23.35 Новости. **08.20, 16.00** «Жесткий ангел». **09.20** «Взгляд». **10.20** «Смехопанорама». **10.50** Домашняя библиотечка. **11.15** Вместе. **14.15** «Новые приключения Синдбада». **14.45** Счастливый случай. **15.30** ...До шестнадцати и старше. **17.20** Угадай мелодио. **17.50** Час пик. **18.05** Погода. **18.15** Тема. **18.55** «Улицы разбитых фонарей». **20.00** Время. **20.35** Спокойной ночи, малыши! **20.50** «Разные судьбы». Х/ф. **22.55** Хоккей. Евролига. «Цуг» (Швейцария) — «Динамо» (Москва). **00.35** Программа передач.

РОССИЯ
06.00 Доброе утро, Россия. **08.15, 22.45** Дежурная часть. **08.30** Доброе

утро, Россия. **09.00** «Санта-Барбара». **09.45** Музыкальный десерт. **10.00, 16.00, 19.00, 23.00** Вести. **15.15** «Позвоните Кузе!». **15.30** «Первые поцелуи». **16.30** «Башня». **17.00** «Ваш сын и брат». Х/ф. **18.30** «Марына роцца». **19.30** Подробности. **19.45** «Аншлаг». **20.15** «Семь дней после убийства». Х/ф. **21.55** «Пси фактор».

КУЛЬТУРА
07.00, 11.35, 23.25 Программа передач. **07.05, 11.30, 13.30, 19.30, 23.05** Новости культуры. **07.20** Погода. **07.25** «Это кино». **08.20** «Откровение». **08.35** Вижу цель! **09.00, 15.00, 17.00** Новости. **09.05, 21.05** «Небо над Берлином». 2-я с. **10.10** Сохраняя память. **10.55** Поклонникам Терпсихоры. **11.05** «Негаснущие звезды». **11.40** «Большевики». Спектакль. 2-я с. **12.50** Боярский двор. **13.20** «Переход». **13.29, 19.29** Азбука. **13.45** «Смерть поэта». **14.35** «Карильон». **15.05** «Школьный учитель». **15.50** «Лукоморье». **16.10** «Без визы». **16.20** Царская ложа. **17.05** «2003». **17.10** Па-

радокси истории. **17.35** Ноу-хау. **17.50** «С потолка». **18.15** С.Рахманинов. Симфонические танцы. **18.30** «Хроника одного лета». Д/ф. **19.15** Чудо-сказка. **19.50** «Б.М.Кустодиев». **20.45** После новостей... **22.10** «Импровизация на тему...» **22.35** Планета людей.

НТВ
05.00, 09.00, 11.00, 13.00, 15.00, 18.00, 21.00, 23.10 Сегодня. **08.10, 21.40** «Ее звали Никита». **09.15** Герой дня без галстука. **09.45** Куклы. **10.00** Своя игра. **10.30** «Весь Жванецкий». **11.20** «Старый телевизор». **13.15** «Любовь и тайны Сансет Бич». **14.00, 22.30** Сегоднячко. **15.15** «Улица Сезам». **15.45** «Удивительные странствия Геракла». **16.35** «Доктор Куин, женщина-врач». **17.30** Впрок. **17.40** Криминал. **18.40** Герой дня. **19.00** «В огне брода нет». Х/ф. **20.40** «Итого». **23.35** Художественная гимнастика.

НТВ+
НАШЕ КИНО
09.00, 19.20 «Долгая дорога в дюнах». 1-я и 2-я с. **10.20** «Гори, гори,

моя звезда». **11.50, 18.05** КиНовости. **12.00** «Соучастие в убийстве». **13.35, 17.00** «Россия молодая». 6-я и 7-я с. **14.45** «Нежность». **15.55** «Я - Хортица». **18.15** «Ах, ведевил, ведевил...» **20.35** «Дюба-дюба». **22.45** Завтра в программе.

МИР КИНО
09.30 Сегодня в программе. **09.35, 17.05** «Закон Берка». **Д-13, 10.25, 19.25** КиНовости. **10.35** «Каменный дождь». **Д-17, 12.05** «Ложный огонь». **Д-17, 13.45** «Счастье в лугах». **Д-13, 15.30** «Пропавшие без вести». **Д-17, 17.55** «Внезапно». **Д-13, 19.35** «Я, я, я и другие». **Д-13, 21.20** «Подопытный». **Д-17, 22.45** «Американский бизон». **Д-13**.

СПОРТИВНЫЙ КАНАЛ
06.00, 20.10 Программа передач. **06.05, 14.10** Урок шахмат. **06.20, 11.10** Аэробика. **06.45** «Железный ринг». **07.15, 21.40** Всемирная шахматная олимпиада. **08.00, 11.00, 14.00, 20.00** Новости. **08.10** Футбол. Чемпионат Германии. **09.10**

Футбол. Чемпионат Англии. «Арсенал» - «Ньюкасл». **11.35** Фан-клуб американского футбола. **12.05** Футбол. Лига чемпионов. «Спартак» (Москва) - «Реал» (Мадрид, Испания). **14.25** «Горячий песок». **14.55** «Рядом». **15.15, 22.10** Велоспорт-шоссе. Чемпионат мира. **17.45** Американский футбол. **20.15** Футбол. Чемпионат Испании. **20.45** Футбол. Чемпионат Англии.

МУЗЫКА
07.00, 08.00, 10.00, 11.00, 13.00, 14.00, 16.00, 17.00, 19.00, 20.00, 22.00, 23.00 Русский час с «Вишарми от театра «Квартет И». **09.00, 15.00, 18.00, 21.00, 00.00** Музыка из-за бугра. **12.00** «Русский час» с гостем в студии.

8-й КАНАЛ
18.00 Программа К.Копланда. **18.30** Летящий дом. **19.00** «Виртуальная реальность». Х/ф. **20.00** Европа сегодня. **20.30** Вечарніца. **20.45** «Энн из Энволи». Х/ф. **21.30** Музпарад. **22.00** «Бандитки». Х/ф.

СЕРАДА

7 КАСТРЫЧНІКА

БТ
06.30 Доброе утро, Беларусь! **07.00, 09.00, 11.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 23.40** Новости. **07.10** Доброе утро, Беларусь! **08.10** «Сегодня с вами...» **08.45** Потребительская корзина. **09.10** ТВ — школе. Белорусская литература. 8-й класс. «Франциск Скорина — белорусский первопечатник». **09.50** Вideoкурс английского языка. **10.15** Многоголосие. **10.45** Станция «Академия наук». **11.15, 18.05** «Династия-2. Семья Колби». **12.05** Око. **12.25** «А музыка звучит...» **13.10** Видимо-невидимо. **14.10** Музыка без границ. **14.40** Параграф. **15.15** Вideoкурс немецкого языка. **15.35** «Д'Артангас и три пса». **16.00** «5х5». **16.30** Окружающий мир. **17.15** «Дорогая Татьяна Назаревна...» **17.35** Судьба моя и надежда. **19.15** «Сегодня с вами...» **19.50** Королевс-

кая охота. **20.25** «Киностружка». **20.40** Колыбельная. **21.00** Панорама. **21.40** Событие. **21.50** Белорусский хит-парад. **22.00** «Вне времени». Х/ф. **23.50** Темная комната.

ОРТ
08.00, 11.00, 14.00, 17.00, 23.40 Новости. **08.20, 16.00** «Жесткий ангел». **09.20** Тема. **10.15** В мире животных. **10.50** Домашняя библиотечка. **11.15** Вместе. **14.15** «Новые приключения Синдбада». **14.45** Зов джунглей. **15.10** Детские анекдоты. **15.35** ...До шестнадцати и старше. **17.20** Угадай мелодио. **17.50** Час пик. **18.05** Погода. **18.15** Человек и закон. **18.55** «Улицы разбитых фонарей». **20.00** Время. **20.35** Спокойной ночи, малыши! **20.50** «Тот, кто меня бережет». Х/ф. **22.55** «Фальшивые миллионы». Д/ф. **23.55** Программа передач.

РОССИЯ
06.00 Доброе утро, Россия. **08.15, 22.45** Дежурная часть. **08.30** Доб-

рое утро, Россия. **09.00** «Санта-Барбара». **09.45** Музыкальный десерт. **10.00, 16.00, 19.00, 23.00** Вести. **15.15** «Позвоните Кузе!». **15.30** «Первые поцелуи». **16.30** «Башня». **17.00** «Белые ночи». Х/ф. **18.30** «Марына роцца». **19.30** Подробности. **19.45** Сам себе режиссер. **20.15** Презентация нового русского сериала на канале РТР. **20.25** «Тридцать три». Х/ф. **21.45** «Агата Кристи. Пуаро».

КУЛЬТУРА
09.00, 15.00, 17.00 Новости. **09.05, 11.35, 23.20** Программа передач. **09.10** Погода. **09.15, 18.25** «Хроника одного лета». Д/ф. Ч. 1-я и 2-я. **10.05** Ноу-хау. **10.20, 21.15** «Париж, Техас». Х/ф. 1-я с. **11.30, 13.00, 19.30, 23.00** Новости культуры. **11.40, 12.45, 13.05** «Мировая опера». **12.30** «Без визы». **13.29, 19.29** Азбука. **14.55** Паноптикум. **15.05** «Школьный учитель». **15.50** «Лукоморье». **16.10** «Осенние портреты». **16.35** Н.В.Гоголь. «Пропавшая грамо-

та». **17.05** «2003». **17.10** «Детский мир». **17.35** Академия спорта. **17.55** «Кто мы?». **19.15** Чудо-сказка. **19.50** «Тайны портретного фойе». **20.20** «Б.М.Кустодиев». Ч.2-я. **20.45** После новостей... **21.05** Страницы романа Ю.Домбровского «Факультет ненужных вещей». **22.30** «Вспоминая конкурс им. П.И.Чайковского».

НТВ
05.00, 09.00, 11.00, 13.00, 15.00, 18.00, 21.00, 23.10 Сегодня. **08.10, 21.40** «Ее звали Никита». **09.15** «Божья тварь». Х/ф. **10.30** Мультфильм. **10.40** «Среда». **11.20** «Старый телевизор». **13.15** «Любовь и тайны Сансет Бич». **14.00, 22.30** Сегоднячко. **15.15** «Улица Сезам». **15.45** «Удивительные странствия Геракла». **16.35** «Доктор Куин, женщина-врач». **17.30** Впрок. **17.40** Криминал. **18.40** Герой дня. **19.00** «Ледяная грудь». Х/ф.

НТВ+
НАШЕ КИНО
09.00, 19.40 «Долгая дорога в дюнах».

нах». 2-я и 3-я с. **10.20** «Дюба-Дюба». **12.30** «Ах, ведевил, ведевил...» **13.35, 19.40** «Россия молодая». 7-я и 8-я с. **14.40, 19.30** КиНовости. **14.50** «Старые стены». **16.20** «Гражданин убегающий». **18.15** «За двумя зайцами». **20.45** «Экипаж». 2 серии. **22.45** Завтра в программе.

МИР КИНО
09.30 Сегодня в программе. **09.35, 17.10** «Закон Берка». **Д-13, 10.25, 19.30** КиНовости. **10.35** «Американский бизон». **Д-13, 12.05** «Я, я и другие». **Д-13, 13.50** «Внезапно». **Д-13, 15.20** «Подопытный». **Д-17, 18.00** «Похищение в семье». **Д-13, 19.40** «Чингачук - Большой Змей». С. **21.05** «Девочки любят иначе». **Д-17, 22.40** Фильм-загадка.

СПОРТИВНЫЙ КАНАЛ
06.00, 20.25 Программа передач. **06.05, 14.10** Урок тенниса. **06.20, 11.05** Аэробика. **06.45** «Рядом». **07.05** Футбол. Чемпионат Англии. **08.00, 10.55, 14.00, 20.15, 23.10**

Новости. **08.10** Футбол. Чемпионат Испании. **08.40** Американский футбол. **11.30, 23.20** Американская шахматная олимпиада. **12.00** Футбол. Лига чемпионов. «Динамо» (Киев, Украина) - «Ланс» (Франция). **14.25** Тайский бокс. **15.15** «Акваспорт». **15.45** Велоспорт-шоссе. Чемпионат мира. **17.55** Фехтование. Чемпионат мира. **20.30, 23.50** «Щелчок». **21.00** Футбол. Чемпионат Италии. **21.50** Баскетбол.

МУЗЫКА
07.00, 08.00, 10.00, 11.00, 13.00, 14.00, 16.00, 17.00, 19.00, 20.00, 22.00, 23.00 Русский час с «Вишарми от театра «Квартет И». **09.00, 12.00, 15.00, 18.00, 21.00, 00.00** Музыка из-за бугра.

8-й КАНАЛ
18.00 Программа К.Копланда. **18.30** Летящий дом. **19.00** «Виртуальная реальность». **20.00** Аэробика. **20.30** Вечарніца. **20.45** «Энн из Энволи». Х/ф. **21.45** Формула безопасности. **22.15** «Ночь стрелка». Х/ф.

Сколько стоят 6 соток на Луне?

Сегодня владельцами лунных территорий являются более 40.000 человек

НАЧАЛАСЬ распродажа Большого космоса не так уж давно. В 1967 году был принят «Международный закон об использовании Космического пространства». В нем сказано следующее: территория любой планеты Солнечной системы не может быть ничьей государственной собственностью. Не знаю уж, по недосмотру или по злему умыслу, но уважаемые господа политики забыли упомянуть еще два вида собственности — частную и корпоративную. На это обратил внимание один сметливый американский паренек по имени Деннис Хуп. Воспользовавшись старым, но никем пока не отмененным американским законом, гласящим, что любой человек, первым подавший претензию на свободный от чужого владения участок, считается его собственником, он составил документ, где объявлял себя владельцем всех планет Солнечной системы, а также их спутников. За исключением Земли и Солнца (видимо, потому, что на Солнце нет твердой поверхности). С этим документом он и отправился в местный правительственный комитет по регистрации земельных претензий округа Сан-Франциско. Произошло это знаменательное событие в 1980 году.

Как вы думаете, что подума-

ли местные чиновники, выслушав наглеца? Не знаю, откуда у них взялось такое самообладание, но они не стали вызывать бригаду психиатров, а лишь выбросили Денниса за дверь. Однако парень попался энергичный, напористый, он вернулся и в течение пяти часов добивался аудиенции у начальника департамента. Добился. Всучил ему свою бумагу, каковая была зарегистрирована как претензия на право собственности.

НО ЭТО БЫЛО только начало. Деннису не было достаточно согласия правительства Соединенных Штатов, он жаждал мирового подтверждения. И отправил в Организацию Объединенных Наций, а также правительствам США и СССР, как двум крупнейшим мировым державам, документ, в котором объявлял себя собственником всех планет и их спутников. А также ставил мировые правительства в известность, что все сделки с недвижимостью на планетах, а также разработка на них полезных ископаемых невозможна без разрешения Денниса М. Хупа. «Все ликвидные права на найденные минералы, воду, горючие материалы принадлежат» Хупу, значилось в документе, и он «готов вести переговоры об аренде с

любыми предприятиями и правительственными».

Бумага была составлена юридически грамотно. Продав положенный срок и не получив ни от кого на планете Земля возражений, Деннис Хуп автоматически стал владельцем Меркурия, Венеры, Марса, Юпитера, Сатурна, Нептуна, Плутона и Урана, а также их спутников.

Теперь, когда юридические проблемы были решены, мистер Хуп начал активно продвигать на рынок новый вид товара: инопланетные земельные наделы. Поначалу дела шли неважно, но наш герой не отчаивался. Многие фирмы предлагали ему перекупить права собственности за относительно немалые деньги, но Хуп был уверен в светлом будущем своего предприятия, от подобных предложений отказывался и не ошибся, как оказалось.

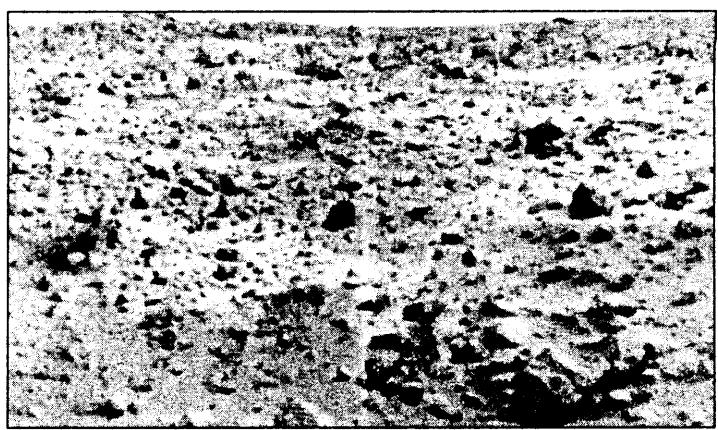
За эти годы наиболее сознательные граждане планеты несколько раз подавали на него в суд, пытаясь отнять планеты, но все судебные процессы неизменно заканчивались победой м-ра Хупа. Юридически он был неуязвим!

В 1984 году ООН попыталась взять реванш, предложив на обсуждение странам-участницам законопроект о запрещении эксплуатации ресурсов (а значит,

и запрет на собственность) других планет, но за проект проголосовало лишь шесть государств из 185 возможных. И Хуп остался хозяином Солнечной системы.

ПЕРЕЛОМ в делах наступил в октябре 1996 года, когда «Лунное посольство», как назвал Деннис свою фирму, зарегистрировало свой сайт в международной сети Интернет. Реклама в прессе и на телевидении, газетные публикации и репортажи в средствах массовой информации сделали свое дело: заказы пошли если и не как из рога изобилия, то все же довольно активно. «Лунная лавка» заработала на всю катушку. Спрос подогревали низкие цены (1777 акров, или примерно 715 гектаров, лунной поверхности стоили вместе с почтовыми расходами и налогом всего 28 долларов) и возможность сделать покупку по кредитной карте, не отрываясь от монитора компьютера.

Торговля пошла так успешно, что вскоре пришлось открыть и «Марсианскую лавку» и «Венецианскую лавку», а в будущем Хуп планирует продавать собственность на всех планетах нашей Солнечной системы, за исключением спутника Юпитера Европы, которая, из уважения Хупа к великому фантасту Арту-

На снимке: этот кусочек Луны купил автор данной статьи.

ру Кларку, должна остаться неприкосновенной.

Если раньше у мирового общества еще был шанс выдать Хупа за идиота и отобрать у него Солнечную систему обратно, то теперь это сделать уже много сложнее: ныне число владельцев Луны уже превысило 40.000 человек. А это уже целая армия собственников, с которыми справиться не так просто. Они потратили свои деньги!

В общем, ознакомившись с этой историей, я ввел реквизиты своей кредитки и через минуту получил известие, что деньги успешно переведены с моего счета, и поздравления по случаю удачной покупки. Спустя три недели ко мне по почте пришел аккуратный картонный пенал, в котором находились: купчая с точными координатами купленной мною «земли» и лунная карта, с указанием моей территории.

Теперь мы с женой частенько смотрим на наше ночное светило, стараясь разобрать в правом нижнем углу очертания кратера Шикард, в районе которого расположено наше поместье. Карта нашей лунной фазенды вместе с купчей висит в красивой деревянной рамочке у меня на

стене, и я с полным на то основанием могу спросить у любой дочери:

— Хочешь, я подарю тебе кусочек Луны?

Лунные перспективы

Ученые считают, что активная разработка лунной поверхности начнется уже в первом десятилетии следующего века. Привлекают на Луне не столько привычные полезные ископаемые (в ближайшие лет сто возить их с Луны все равно будет нерентабельно), сколько насыщенность лунных пород изотопом гелия-3, которого практически нет на Земле. А он, в свете грядущего энергетического кризиса, очень скоро понадобится как топливо для экологически чистых термоядерных электростанций. Планируется, что на Луне будет построено несколько обогатительных заводов, которые начнут снабжать Землю необходимым гелием-3. И вот тогда промышленные компании, ведущие разработку лунных пород, вплотную столкнутся с необходимостью платить арендную плату владельцам лунных участков.

Валерий ЧУМАКОВ

СУБОТА

10 КАСТРЫЧНИКА

БТ
07.00 Доброе утро, Беларусь! **08.00** «Возможно, они сошли с ума». **08.30** Музыкальный антракт. **08.45** Потребительская ко-ина. **09.00, 15.00** Новости. **09.10** «Внимание, черепаха!» Х/ф. **10.30** Здоровье. **10.55** Столица. **11.20** Сущность. **12.05** «Все нормально, мама!» **12.40** Компьютерный полигон. **13.00** «Звезды мирового футбола». **13.55** «Между прошлым и будущим». **14.20** Телеспорт. **15.10** «Телебон». **16.05** Вершина мира. **16.30** «Проделки клерка». Спектакль. **16.55** «Это моя работа». **17.30** «Вождь Белое Перо». Х/ф. **18.50** Песню берите с собой. **19.40** Из достоверных источников. **20.05** «Карамболь». **20.40** Колыбельная. **21.00** Панорама. **21.40** «Так поступают все». Х/ф. **23.15** Белорусский хит-парад. **23.30** Третий тайм. **23.50** Видимо-невидимо. **00.50** Хоккей. «Полимир» (Новополоцк) — «Кремень» (Минск). **01.00** «Интеграция — евростиль». **18.05** «Зорная ростань». **18.40** «Острова на далеких озерах». Х/ф. **19.15** Теленавигатор. **19.40** Колыбельная. **20.00** Резонанс. **20.50** «Телебарометр». **21.05** Стадион. **21.30** «Комната Марвина». Х/ф. **23.10** Премьера песни. **23.25** «Бархатный сезон». **23.55** Хоккей. «Полимир» (Новополоцк) — «Сокол» (Киев).

КА
09.35 «Чердачок братьев Пилотов». **10.10** «Утренняя почта». **10.45** «Каламбур». **11.20** Смак. **11.35** Музыка русской живописи. **12.05** «Однажды двадцать лет спустя». Х/ф. **13.25** «Цивилизация». **14.15** В мире животных. **14.50** «Ну, погоди!» **15.15** КВН-ассорти. **15.45** «Женские истории». **16.15** «Золотая лихорадка». **16.50** Погода. **16.55** «Слуги дьявола». Х/ф. **18.50** Футбол. Чемпионат Европы. Сборная России — сборная Франции. **21.00** Время. **21.40** «Секретные материалы». **23.50** «Нью-Йоркские истории». Х/ф. **02.07** Программа передач.
РОССИЯ
07.00 Мультфильм. **07.15, 23.55** Прогноз погоды. **07.20** «Ледяная вичука». Х/ф. **08.30** Мультфильм. **09.00** Доброе утро, страна. **09.45** «Сто к одному». **10.30** Любовь с первого взгляда. **11.00** Подиум д'арт. **11.30** Домашний хит-парад. **11.50** «Неделя в Санта-Барбаре». **13.00, 19.00** Вести. **13.35** «Марьяна роцца». **14.05** 50 х 50. **15.10** «Закон и порядок». **16.00** «Три дня кондора». Х/ф. **18.00** Моя семья. **19.30** Добрый вечер. **20.15** Праздничный концерт к 75-летию Михаила Танича. **22.05** «Наемный убийца». Х/ф.

КУЛЬТУРА
09.00, 22.35 Программа передач. **09.05** Погода. **09.10** «Читая Библию». **09.20** Откуда музыка берется? **09.35** «Кино вчера и всегда». **10.00** «Золотая лихорадка». Х/ф. **11.30** Ток-шоу «Наобум». **12.00, 13.45** «Мораль пани Дульской». Спектакль. Ч.1-я и 2-я. **13.29, 20.59** Азбука. **13.30, 21.00** Новости культуры. **15.05** Волшебный чемодан. **15.15** «Поэт в России больше, чем поэт». **15.45** Международное обозрение. **16.25** Личное дело. **17.00** Новости. **17.05** «2003». **17.10** «Тайны портретного фойе». **17.35** «Знак судьбы». Д/ф. **18.55** «15-й подъезд». **19.20** Чудо-сказка. **19.35** «По лестнице алмазной». **20.30** «Кто там...» **21.20** «Время, вперед». Х/ф. 1-я с. **22.40** Блеф-клуб. **23.15** А.Шнитке. «Тихая музыка».
НТВ
06.55 Анонс дня — 5 лет НТВ. **07.00, 11.15** «Сегоднячко». **07.20** «Необычайные приключения доктора Дулиттла». **07.40** «Последнее дело Варенного». Х/ф. **09.00, 11.00, 15.00, 18.00, 21.00** Сегодня. **09.10** Криминал. **09.30** «Пойми меня». **10.00** «Легенда о затерянном городе». **10.50** От «Винта». **12.00** Хоккей. Чемпионат России.

«Торпедо» (Ярославль) — «Крылья Советов» (Москва). **14.30** «Русский век». **15.15** «Полицейская академия». **16.05** «Русские в форте Байяр». **17.00** Догшоу. **17.30** «Герой дня без галстука». **18.40** «Итого». **19.00** «Вор». Х/ф. **20.45** «Куклы». **21.40** «Не посылать ли нам гонца?» Х/ф. **23.25** «Про это».
НТВ+
НАШЕ КИНО
09.00 «Единица с обманом». **10.15** «Неприкаянный». **11.50** «Грачи». **13.15** «Иван Васильевич меняет профессию». **14.45** «Благочестивая Марта». **2 серии. 17.00** «Салон красоты». **18.25** «Вооружен и очень опасен». **20.00** «Самая обаятельная и привлекательная». **21.20** «Прости». **22.40** Завтра в программе.
МИР КИНО
09.30 Сегодня в программе. **09.35** «Альбино аллигатор». Д-17. **11.10** «Крупный план». Фэй Даназуи. **11.35** «За покупками». Д-17. **13.20** «Папа и Дэйв». Д-13. **15.05** «Крупный план». Патрик Суэйзи. **15.15** «Три желания». Д-13. **17.30** «Анастасия. Загадка Анны». 2-я с. Д-13. **18.40** «Эркюль и Шерлок против мафии». Д-13. **20.10** «Распутин». Д-17. **21.50** «Уважаемые люди». Д-17. **23.40** «Интимный днев-

ник». Д-17.
СПОРТИВНЫЙ КАНАЛ
08.00, 11.00, 14.30, 20.15 Новости. **08.15, 11.15** Аэробика. **08.40, 23.30** Всемирная шахматная олимпиада. **09.10** Американский футбол. **09.40** Большой ринг. **11.55** Хоккей. Чемпионат России. «Торпедо» (Ярославль) - «Крылья Советов». **14.55** Велоспорт-шоссе. Чемпионат мира. **18.00** Фехтование. Чемпионат мира. **20.30** Программа передач. **20.45** Хоккей. Чемпионат НХЛ. «Нью-Йорк Рейнджерс» - «Филадельфия Флайерс». **23.00** Спорт-коктейль. **00.00** Журнал ФИФА.
МУЗЫКА
07.00, 08.00, 09.00, 10.00, 11.00, 12.00, 18.00, 19.00, 20.00, 21.00, 22.00, 23.00, 00.00 Русский час. **13.00** «По вашему велению». **14.00, 15.00, 16.00, 17.00** Час в vj Никадимовым.
8-й КАНАЛ
15.00 Джойс Майер «Жизнь в слове». **15.30** Музыкальная программа. **16.00** «Маэстро с ниточкой». Х/ф. **18.00** Чтобы жить. Учитель Иванов. **19.00** Мини-классика Уолта Диснея. **20.00** «Билет». Х/ф. **21.30** Вечерница. **21.45** Музпарад. **22.00** «Птичка на проводе». Х/ф.

НЯДЗЕЛЯ

11 КАСТРЫЧНИКА

БТ
07.00 Доброе утро, Беларусь! **08.00** «Возможно, они сошли с ума». **08.30** Сделано в Беларуси. **08.45** Потребительская корзина. **09.00, 15.00** Новости. **09.15** Мультиклуб. **09.45** «Тихо! Идет запись». **10.00** Туробъектив. **10.25** «Все нормально, мама!» **11.00** Арсенал. **11.25** Белорусский дом. **11.55** Вас вызывает Спортландия. **12.45** Олимп. **13.00** «Звезды мирового футбола». **13.55** Сельчане. **14.20** «Золотые ключи». **15.10** Бон тон. **16.00** Гандбол. Кубок европейских чемпионов. СКА (Минск) — «Црвена звезда» (Белград, Югославия). В перерыве (16.45) — Мультфильм. **17.35** «Интеграция — евростиль». **18.05** «Зорная ростань». **18.40** «Острова на далеких озерах». Х/ф. **19.15** Теленавигатор. **19.40** Колыбельная. **20.00** Резонанс. **20.50** «Телебарометр». **21.05** Стадион. **21.30** «Комната Марвина». Х/ф. **23.10** Премьера песни. **23.25** «Бархатный сезон». **23.55** Хоккей. «Полимир» (Новополоцк) — «Сокол» (Киев).

КА
07.00 «Приступить к ликвидации». 2-я с. **08.10** Мультфильм. **08.35, 15.35, 16.00** «Дисней-клуб». **09.00, 14.00, 23.45** Новости. **09.15** «Непутевые заметки». **09.30** Пока все дома. **10.10** Утренняя звезда. **11.00** Служу России! **11.30** Играй, гармонь любимая! **12.00** Крестьянские ведомости. **12.30** «Все путешествия команды Кусто». **13.25** «Смехопанорама». **14.15** Клуб путешественников. **15.05** Футбольное обозрение. **16.30** «Помню... Люблю...» **17.00** Погода. **17.05** «Колесо истории». **17.50** «Принцесса на бобах». Х/ф. **19.55** Киноафиша. **20.00** Время и мы. **21.00** «Смертельное оружие - 3». Х/ф. **23.15** «Абазур». **00.00** «Багз-3». Х/ф. **00.55** Программа передач.
РОССИЯ
07.00 Мультфильм. **07.15** «Ариэль». Х/ф. **08.30** Почта РТР. **08.55, 23.40** Прогноз погоды. **09.00** Доброе утро, страна. **09.35** Сам себе режиссер. **10.05** «Аншлаг». **11.00** Русское лото. **11.40** Мир книг с Л.Куравлевым. **12.00** «Неделя в Санта-Барбаре». **13.00** Вести. **13.30** Парламентский час. **14.25** Федерация. **15.10** «Закон и порядок».

КУЛЬТУРА
09.00, 19.35 Программа передач. **09.05** Погода. **09.10** «Читая Библию». **09.20** «Консилиум». **09.50** «Руслан и Людмила». Х/ф. 1-я с. **11.10** В тридцатом царстве. **11.40** «Физиология русской жизни». Д/ф. **12.35, 13.45, 15.00** «Спартак». Спектакль. **13.29, 20.59** Азбука. **13.30, 21.00** Новости культуры. **14.35** «Музеум». **15.55** «Осеня в Михайловском». Д/ф. **16.05** Положение вещей. **17.00** Новости. **17.05** «2003». **17.10** Тихий вечер. **17.40** Про фото. **18.05** «Чеховский сад». Д/ф. **19.00** Поклонники Терпсихоры. **19.15** Чудо-сказка. **19.40** Детский мир. **20.05** Телевидение — любовь моя. **21.20** «Кумиры». **21.50** «Синдбад». Х/ф.
НТВ
07.00 «Необычайные приключения доктора Дулиттла». **07.25** Мультфильм. **07.30** «Комиссар полиции и малыш». Х/ф. **09.00, 11.00, 15.00** Сегодня.

09.15 Добро пожаловать! **10.00** «Легенда о затерянном городе». **10.50** От «Винта». **11.15** Большие деньги. **11.40** «Дядя король». Х/ф. **14.30** Своя игра. **15.15** «Криминальная Россия. Современные хроники». **15.40** «Русские в форте Байяр». **17.00** Итоги. Предисловие. **17.30** «Джеймс Бонд — агент 007». **20.00** Итоги. **21.00** «Последние дни Фрэнка Мухи». Х/ф. **22.45** Итоги. Ночной разговор.
НТВ+
НАШЕ КИНО
09.00 «Деревья Утка». **10.30** «Самая обаятельная и привлекательная». **11.50** «Прости». **13.10** «Лаборатория». **13.45** «Все наоборот». **14.50** «Досье человека в «мерседесе». 2 серии. **17.00** «Жена ушла». **18.25** «Где находится Нофелет?». **19.45** «Белое солнце пустыни». **21.05** «Горько!». **22.40** Завтра в программе.
МИР КИНО
09.30 Сегодня в программе. **09.35** «Уважаемые люди». Д-17. **11.25, 22.00** «Календарь «Мира кино». Эннио Морриконе. **11.40** «Хоффа». Д-13. **13.55** «Три желания». Д-13. **15.50** «Эркюль и Шерлок против мафии». Д-13. **17.20**

«Анастасия. Загадка Анны». 3-я с. Д-13. **18.25** «Судебная ошибка». Д-17. **19.55** «Дракула». Д-17. **22.10** «Волчица». Д-17. **23.55** «Последние дни Фрэнка-мухи». Д-17.
СПОРТИВНЫЙ КАНАЛ
08.00, 21.00 Программа передач. **08.05** Аэробика. **08.30** Хоккей. Чемпионат НХЛ. **10.45, 23.00** Новости. **11.00** Велоспорт-шоссе. **18.00** Фехтование. Чемпионат мира. **20.30** Еще неделя позди... **21.05** Футбол. Чемпионат Бразилии. **23.10** Большой ринг.
МУЗЫКА
ДЕНЬ ЗАРУБЕЖНОЙ МУЗЫКИ
07.00, 08.00, 09.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 20.00, 21.00, 22.00, 23.00, 00.00 Музыка из-за бугра.
8-й КАНАЛ
15.00 Программа с Риком Реннером. **15.30** Музыкальная программа. **16.00** «Влюбленный бродяга». Х/ф. **18.15** Мультпародии Стивена Спилберга. **19.00** Коллекция 8-го канала... **20.00** «Смертельное вторжение». Х/ф. **21.30** Вечерница. **21.45** Новости «К-видео». **22.15** Воскресный фильм.

Б.П.